National Library 55253
Gen. Acquisitions Section
OTTAWA, Ont. K1A ON4

National Library
Bibliothèque Nationale
DEC 3 1981
NEWSPAPER SECTION
SECTION DES JOURNAUX

B1.3/c.1/5

Second class mail registration number — 1089

VABA EESTLANE

ILMUB IGAL TEISIPÄEVAL JA NELJAPÄEVAL

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

Nr. 84 (2816) XXX aastakäik — Neljapäeval, 26. novembril 1981 — Thursday, November 26, 1981 — Üksiknumbri hind 50 senti

Toomas Metsala ESTO-84 Peatoimkonna esimeheks

Koostöötahteline organisatsioonide esindajate koosolek valis pidustuste peakomitee ja erisektorite esimehed

Möödunud teisipäeva õhtul toimus Eesti Majas Sihtasutus Eesti Päevad Kanadas poolt kokku kutsutud eesti organisatsioonide üldkoosolek ESTO-84 korraldamiseks. Sihtasutuse juhatus oli teinud eeltöid ESTO-84 Peakomitee moodustamiseks ja oli koostanud struktuuri ja sektorikomiteede raamakava, mille koosolekust osa võtnud 123 hääleõiguslikku organisatsioonide esindajat kinnitasid ja valisid Ülemaailmsete Eesti Päevade Peakomitee esimeheks tutnud rahvatantsuspetsialisti Toomas Metsala.

Koosoleku avas S/a Eesti Päevad Kanadas esimees T. Tõsine, misjärel valiti koosoleku juhatajaiks H. Lupp ja T. Tõsine, protokollijaiks Merike Toomes ja J. Pahapill.

Senine esimees T. Tõsine andis selgitust ESTO-84 struktuuri osas, kus tuleks moodustamisele peakomitee, kes samal ajal on ka S/a Eesti Päevad Kanadas juhatuseks, millega tegevus inkorporeeritud organisatsiooni raames edasi läheks.

Lisaks juhatusele on ettenähtud terve rida erialasektoreid oma esimeestega.

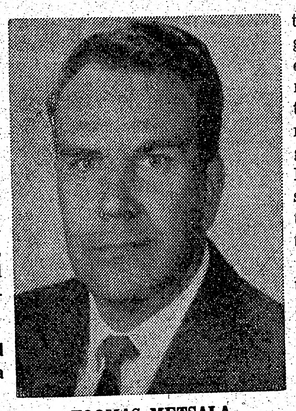

TOOMAS METSALA

Teiseks käsitles T. Metsala võimalusi ESTO-84 Peakomitee moodustamiseks kas S/a Eesti Päevad Kanadas juhatusena või eraldi Peakomiteena, mis puhul pole kodukorra alusel vaja viimast valida, kuna juhatus asub neisse funktsioonidesse. Seni on juhatusse saanud saata oma esindajad seitse organisatsiooni, kuid nüüd on püütud organiseeruda nii, et oleks leitud vajalikele kohtadele täiesti sobivad isikud ja leitud grupp on väga võimeline ESTO-84 läbiviimiseks.

T Metsala tõstis esile nelja väga olulist kohta juhatuses, välissuhete pidajat, kes peaks kontakti valitsustega ja kanada avalikkusega, teiseks informatsioonisektor meile enestele, kolmandaks usalduslik majandusmees ja neljandaks programmi juht.

Juhatuse juures töötaksid 12—14 alakomiteed, igaüks iseseisvalt, kuid peaksid ühendust Peakomiteega.

Peakomitee struktuuri osas oli arvukalt sõnavõtte ja lisasoove. A. Vomm soovis kujutavkunstile oma sektorit, Ü. Petersoo tõstis esile Eesti lipu 100. juubeliaastat 1984, mida arvestades tuleks luua sellekohane sektor, kus koordineeritakse sini-must-valge juubeli tähistamist.

Juhatuse seisukohta selgitas korduvalt E. Kiilaspea ja kui T. Metsala soovitas anda juhatusele volituse uute sektorite moodustamiseks, soovitas E. Marten need ettepanekud liita ja hääletamisel vastu võtta. Kui teised tahtsid oma sektorit, siis vastupidi ütles skautidegaidide esindaja E. Aleve, et nad ei soovigi omale erisektorit maailmalaagri korraldamiseks, kuna nad teevad seda ise, sest maailmalaagrid pole alati olnud seotud ESTOga. Pärast T. Tõsise väidet, et ESTO Peakomitee juurde kuulumisega sel on propagandaline väärtus, jäid noortemalevad Peakomitee struktuuri osaks.

Juhatuse valimisele asumisel teatas senine esimees T. Tõsine, et sel silmapilgul astub endine juhatus ametist tagasi ja ametikohad on vabad.

Uueks juhatuse, samal ajal ESTO-84 Peakomitee eraldi valitavale esimehe kohale esitati kandidaadiks rahvatantsujuht T. Metsala, kes valiti ühel häälel ja kellele anti õnnitluseks tugev aplaus.

Juhatuse valimisel soovitas T. Metsala, et senist juhatusliikmete arvu saaks kahe võrra suurendatud, mis kataks juhatuses kõik olulised alad ja mille koosolek kinnitas. Pärast E. Kiilaspea poolt antud informatsiooni, et juhatus on põhikirja kohaselt pöördunud liikmesorganisatsioonide poole nende esindajate saamiseks, esitas T. Metsala omalt poolt Peakomitee kandidaatideks Enn Kiilaspea (välisesindus), dr. Endel Aruja (informatsioon), Nikolai Valge jr. (majandus), Felix Koop (programm), August Jurs (rongkäik), Herbert Kasenurm (laulupidu), Härnald Toomsalu (valguspidu) ja Laas Leivat (rahvuskongress), kes valiti ühel häälel.

(Järg lk. 4)

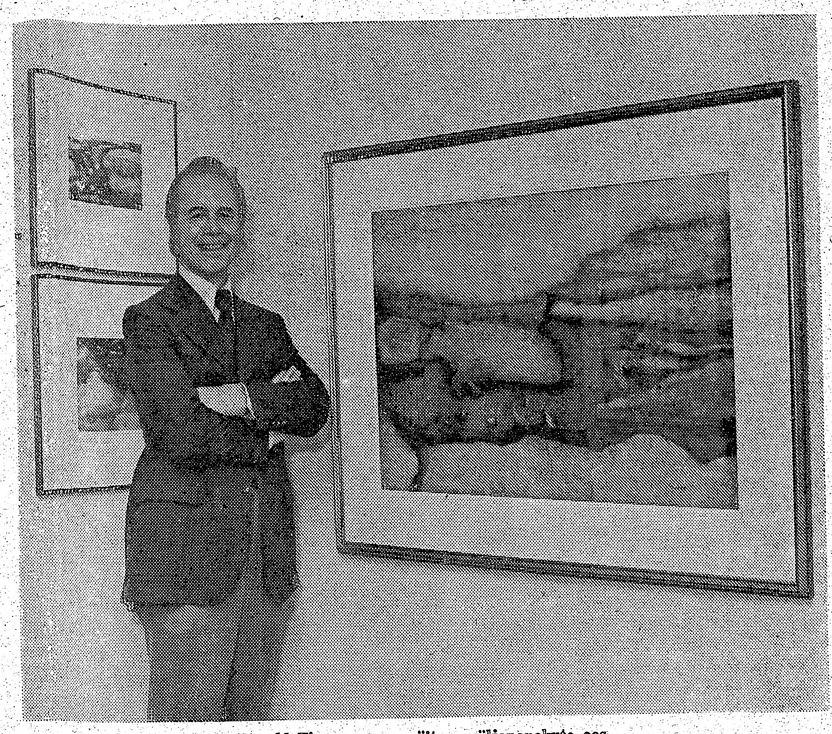

Osvald Timmas oma näituse väljapanekute ees.

Brezhnevi propagandakõne Bonnis

N. Liit on valmis oma rakettide arvu „vähendama" kuid mitte kõiki rakette maha monteerima

BONN — N. Liidu diktaator Brezhnev lükkas Bonnis tema auks korraldatud banketil kategooriliselt tagasi Ühendriikide president Reagani ettepaneku kõigi keskmise tegevusulatusega rakettide likvideerimiseks Euroopas. Brezhnev rõhutas, et N. Liit ei nõustu kunagi selliste ettepanekutega ning et Ühendriigid peaksid esitama uued ettepanekud, mis oleksid objektiivsemad ja rahuldaksid mõlemaid poole. Diktaator ütles, et venelased on valmis oma keskmise tegevusulatusega rakette Euroopas vähendama kuid mitte täielikult likvideerima.

Brezhnevi ja kantsler Schmidti vahel toimusid möödunud esmaspäeval pinevad läbirääkimised tuumarelvade piiramiseks Euroopas, kusjuures N. Liidu diktaator kangekaelselt jäi oma seisukoha juurde,

et Moskva ei nõustu kõigi oma Euroopasse paigutatud streteegiliste rakettide mahamonteerimisega.

Kantsler Schmidt hoiatas Brezhnevi, et kui N. Liit ei ole valmis president Reagani ettepanekut aktsepteerima ja kõiki rakette likvideerima, siis ei jää Lääne-Euroopa riikidel teist teed kui oma territooriumidele uued keskmise tegevusulatusega raketid üles monteerida.

Brezhnev vastas sellele ähvardavalt, et sel juhul peab N. Liit tarvitusele võtma „tõsised vastuabinõud", mis ta jättis määritlemata.

Brezhnevi sõnavõtt banketil oli kavalalt koostatud, kuna diktaator kasutas talle antud sõnaõigust puhtakujulise propaganda tegemiseks, mis on tuntud juba Brezhnevi varematest kõnedest ja „jutuajamistest". Brezhnev atakeeris Ühendriikide valitsust, süüdistades teda relvastuse võidujooksu tiivustamises, strateegiliste tuumarelvade arvu suurendamises ja neutronipommi produktsiooni andmises.

Suur osa kõnest oli ilmselt mõeldud Lääne-Saksamaa rahvamassside ülesässitamiseks Ühendriikide ja president Reagani tuumarelvastuse plaanide vastu.

Paralleelselt tuumarelvastuse küsimusega käsitati kantsler Schmidti ja Brezhnevi esimesel kohtumisel ka Venemaal asuvate sakslaste ümberasustamise võimalusi Lääne-Saksamaale ning samuti Afganistani okupeerimise lõpetamist Euroopa Ühisturu riikide ettepanekute alusel.

Tülid Solidaarsuse juhtkonnas

Walesat süüdistatakse suurte järelandmiste tegemises kommunistidele

VARSSAV — Ametiühing Solidaarsuse juhtkonna ridades on puhkenud suured lahkhelid, mille tulemusena üks kolmandik Solidaarsuse Gdanski osakonna juhatuse 45-st liikmest oma ametist lahkus. Lahkunud juhatuse liikmed esitasid kaebuse, et Solidaarsuse lihtliikmetel pole mingisugust võimalust osa võtta põhiliste ja kaugeleulatuvate otsuste tegemisest.

Oma kohtadelt taandunud juhatuse liikmed kuuluvad Solidaarsuse sõjaka tiiva liikmete hulka, kes süüdistavad Solidaarsuse juhti Lech Walesat,

et ta teeb kommunistlikule parteile suuri järelandmisi ning on alati valmis kaugele ulatuvateks kompromissideks.

Lahkunud 15-ne juhatusliikme hulgas on ka Walesa suurem vastane Andrzej Gwiazda, kes oli varem Solidaarsuse abiesimees. Gwiazda süüdistab Walesat suurte otsuste tegemises, ilma et ta solidaarsuse liikmeskonda informeeriks või sellelt nõu küsiks.

Vahepeal arreteeriti poliitseivõimude poolt Poola tuntuim dissident Jacek Kuron, kelle korter põhjalikult läbi otsiti.

Kuron on ametiühing Solidaarsuse üks mõjuvõimsamaid liikmeid ja nõuandjaid ning tegutseb viimasel ajal uue poliitilise partei moodustamisega, mis peaks kujunema tasakaalustavaks teguriks Poola poliitilises elus.

Naiste ja pärismaalaste õigused põhiseadusesse

OTTAWA — Kanada õigusminister Jean Chretien tegi parlamendis teatavaks, et üheksa Kanada provintsi on aktsepteerinud põhiseaduse täienduseks esitatud ettepaneku, mille põhjal naistele kindlustatakse võrdsed õigused meestega ning garanteeritakse Kanada pärisrahvastele nende põhilised õigused. Chretien jättis kokkuleppe teksti avaldamata.

BALTI KONTSERT RAHVAMUUSIKAST
pühap., 29. nov. kell 3 p.l.
Hart House, Great Hall'is
esineb ka
Läti naiskoor „Zile"

Jõulutervitusi EKN kaudu

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas korraldab eelmiste aastate eeskujul ka käesoleval aastal pühadetervituste vahendamise eesti ajalehtede kaudu. Pühadetervituste saatjate nimekiri avaldatakse Kanada eesti ajalehtedes vastava tervitustekstiga. Pühadetervituste saatmisega EKN vahendusel toetatakse sellega ühtlasi ka EKN poolt tehtavat rahvuslikku tööd.

Tervitus-annetuse alammääraks on $3.— isikult, $5.— perekonnalt ning organisatsioonidelt ja ettevõtteilt $10.—. Välja saadetud jõulutervituste lehed palutakse tagastada EKN büroole hiljemalt esmaspäevaks, 7. detsembriks.

Ühendriikide valitsuse rahad lõppesid

WASHINGTON — Ühendriikide president Reagan kasutas möödunud esmaspäeval esmakordselt oma veto õigust Kongressi üle ja pani seisma Kongressi poolt vastuvõetud resolutsiooni valitsusasutustele summade määramiseks. President Reagan leidis, et Kongress katsub leida igasuguseid kõrvalteid, et administratsiooni poolt ettenähtud eelarve kärpimisest mööda hiilida. Kuna president keelustas Kongressi otsuse, siis puudusid valitsusel summad riigiametnikele palkade maksmiseks ja osa riigiametnikke lasti koju. President kirjutas siiski olukorra päästmiseks alla ajutisele rahasumma määramise seadusele, mille suhtes Kongressis oli saavutatud demokraatide ja vabariiklaste vahel kokkulepe.

A K korraldusel
CAPRICORNUS
reedel, 11. dets. s.a. kell 8 õ.
Tartu College'is
BAAR ☆ SÖÖK
Jõuluvana lubab tulla!

ELLA JOSTMAN'i kudumistööde,
DAGMAR PINT'i ja ARMILDE PIHL'i
käsitööde
NÄITUS-MÜÜK
pühap., 6. detsembril kell 12—6 p.l.
Toronto Eesti Maja väikeses saalis

Sobivaks kingiks huvitavad ja originaalsed esemed valgest männist
saadaval järgmistel jõulueelsetel
KÄSITÖÖNÄITUSTEL
Külastage meie väljapanekuid:
CANADIAN CRAFT SHOW
Queen Elisabeth Bldg., Toronto (Näituse väljakul)
27. nov.-6. dets.
MANIVALDE WOODWORKING
Burk's Falls, Ont. — Tel. 705 382-2026

T.E.S. Täienduskool korraldab
pühapäeval, 13. dets. kell 2 p.l.
Eesti Majas, 958 Broadview Ave.
KOOLI JÕULUPUU
Vaimulik osa — õp. UDO PETERSOO
Lastenäidend: „ARAJOOKSNUD KINGITUSED" ja teisi ettekandeid
JÕULUVANA

VABADE EESTLASTE HÄÄLEKANDJA

VABA EESTLANE

VÄLJAANDJA: O/Ü Vaba Eestlane, 135 Tecumseth St. Toronto
PEATOIMETAJA: Karl Arro
TOIMETAJA: Hannes Oja
POSTIAADRESS: P.O. Box 70, Stn. C, Toronto Ont. M6J 3M7
TELEFONID: toimetus 364-7521, talitus (tellimised, kuulutused, ekspeditsioon) 364-7675

TELLIMISHINNAD Kanadas: aastas $38.—, poolaastas $21.— ja veerandaastas $11.—, kiripostiga aastas $61.—, poolaastas $33.— ja veerandaastas $17.—

TELLIMISHINNAD väljaspool Kanadat: aastas $42.—, poolaastas $23.— ja veerandaastas $12.—. Kiripostiga USA-s: aastas $67.—, poolaastas $35.50 ja veerandaastas $18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse: aastas $76.—, poolaastas $38.— ja veerandaastas $20.—

Aadressi muudatus 50 c. — Üksiknumbri hind 50 c.

FREE ESTONIAN

Published by Free Estonian Publisher Ltd., 135 Tecumseth St., Toronto Ont. M6J 2H2

Euroopa ja tuumarelvad

Ühendriikide ja N. Liidu vahel on peetud palju nõupidamisi tuumarelvade piiramiseks ning vastavate kokkulepete sõlmimiseks, kuid seni ei ole jõutud positiivsete tulemusteni, mis mõlemaid pooli ja nende liitlasi rahuldaks. Seoses ameeriklaste kavatsusega Euroopa pinnale keskmise tegevusraadiusega rakettide ja tiibrakettide paigutamiseks, et tasakaalustada sellega N. Liidu läänepiirkondadesse ülesseatud keskmise tegevuspiirkonnaga Euroopa linnadele suunatud rakette, on uuesti akuutselt päevakorrale kerkinud küsimused — kui palju on mõlemal poolel Euroopas strateegilisi tuumarelvi ja mida tuleks teha nende jõudude tasakaalustamiseks ja vähendamiseks?

Selle küsimuse lahendamisel tekivad suured raskused, kuna kumbki pool süüdistab teist Euroopas strateegiliste tuumarelvade alal ülekaalu taotlemises ja vastaspoole seina äärde surumises. Mõlema poole vahel valitsevad eritõlgendused strateegiliste tuumarelvade arvu ja ülekaalu määritlemisel kerkisid esiplaanile ka Bonnis äsja aset leidnud N. Liidu diktaatori Brezhnevi ja Lääne-Saksamaa kantsleri Schmidti vahelistel nõupidamistel. Tuumarelvade küsimusele lisab erilise pinge Ühendriikide presidendi Regani drastiline ettepanek kõigi keskmise tegevusraadiusega tuumalaengutega varustatud rakettide täielik likvideerimine Euroopas, milline ettepanek venelastele ilmselt ei meeldi ja mille Brezhnev juba Bonnis kategooriliselt tagasi lükkas.

Euroopas asuvate strateegiliste tuumalaengute arvu küsimus kerkib kahtlemata teravalt päevakorrale ka 30. novembril Genfis algavate N. Liidu ja Ühendriikide vahelistel läbirääkimistel keskmise tegevusulatusega rakettide piiramiseks Euroopas. Ka seal tekib kõigi eelduste kohaselt kahtlemata olukord, kus mõlemad pooled süüdistavad üksteist vastastikku ületrumpamise katsetes, mis on ka arusaadav, kuna tuumarelvade tasakaalu hindamiseks puuduvad realistlikud alused. Praeguses olukorras kinnitavad venelased kõigil nõupidamistel ja konverentsidel, et Euroopas on nüüd tuumarelvade alal saavutatud tasakaal, kuna ameeriklased omalt poolt esinevad vastuväitega, et N. Liidul on suur ülekaal.

Millest siis tekivad need lahkarvamised ja milline võiks olla tegelik olukord?

Venelased avaldasid hiljuti Euroopas asuvate strateegiliste tuumarelvade kohta kalkulatsiooni, mille oli koostanud kindral Nikolai Tshervov. Kalkulatsiooni aluseks olid võetud raketid ja pommilennukid, mis on võimelised viima tuumalaenguid kaugele vastaspoole tagalasse. Kindral Tshervov leidis, et venelaste käsutuses on 1055 sellist tuumalaengute kohale toimetajat, kuna NATO-l on neid 1031. Kuna iga lennuk ja rakett viivad kohale mitu tuumalaengut, siis on Moskval 2033 tuumalaengut ja NATO-l märgatavalt vähem — 1483. Kui ameeriklased teostaksid aga oma kavatsuse ning paigutaksid Euroopasse 102 Pershing II tüüpi ja 104 lendraketti, siis suurendaks NATO oma tuumalaengute arvu 572 võrra ning tal oleks venelaste vastu ülekaal.

Pentagoni numbrid lähevad siiski tunduvalt lahku kindral Tshervovi numbritest. Ameeriklaste kalkulatsioonide kohaselt on Moskval kasutada rakettide ja lennukite näol 2537 strateegiliste tuumalaengute kohale toimetajat, kuna NATO riikidel on neid ainult 924. Mis puutub tuumalaengutesse, siis on N. Liidu ülekaal siin veelgi suurem kuna venelastel on umbes 3787 tuumalaengut lääneliitlaste 1229 tuumalaengu vastu. Pentagonis väidetakse, et venelased on liialdanud Ühendriikide pommilennukite arvuga ning on oma rakettide ja pommilennukite arvu kinninaelutamisel nii mõndagi „unustanud" arvele võtmata. Kumbki pool ei ole nende kalkulatsioonide tegemisel arvesse võtnud Euroopas asuvaid taktikalisi tuumarelvi, millede tegevusulatus on alla 400 miili. Neid laenguid on NATO riikide kasutuses umbes 5000, venelastel pisut vähem.

On selge, et selliste aluste ja eelduste juures ei ole läbirääkimiste laua taga kerge leida vastastikust arusaamist, mis viiks lõpuks kokkuleppele. Kahtlemata lähtuvad ameeriklased seisukohast, et neile ei ole enam vastuvõetav olukord, kus venelaste kasutuses on Euroopas keskmise tegevusulatusega raketid ja NATO-l neid ei ole. President Reagani viimast ettepanekut arvesse võttes on ameeriklaste seisukoht selge — kas venelased nõustuvad oma keskmise tegevusulatusega rakettide mahamonteerimisega Euroopas või püstitatakse NATO riikidesse tasakaaluks samasugused raketid. Moskva on nõus ainult oma rakettide arvu piirama, kuid ta ei taha midagi teada NATO keskmise ulatusega rakettidest. See on praegu Euroopas olukord strateegilise tuumarelvastuse rindel, mille taustaks on sadu tuhandeid meeleavaldajad kokku toonud tuumarelvade vastased demonstratsioonid.

K.A.

Tallinna raekoda on üks huvitavamaid hilisgooti stiilis püstitatud hooneid kogu Euroopas. Hoonet on esmakordselt mainitud 1322. aastal, kuid alles 1372. aastal hakati seda nimetama raekojaks.

Kommentaarid

Venemaal on asjad halvad, isegi väga halvad. Viimastel aastatel on palju räägitud, et Venemaa põld ei salli teravilja, kuid nüüd selgub, et ka venelaste üks olulisemaid toiduaineid — kartul — on sattunud samuti põllumaa põlu alla ja saagid on nii viletsad, et isegi seda toiduainet tuleb Lääne-Euroopast, peamiselt Hollandist sisse vedada. Paljud Moskva elanikud, kellel on autod kasutada, sõidavad sageli pealinnast kaugele välja, et kolhoositurgudelt kalli raha eest kartuleid osta, kuid sellistel eneseväärustamise teekondadel satuvad automehed sageli politsei küüsi, kuna kartulite ebaametlik vedu ühest oblastist teise on kõvasti keelatud.

Kuid kartulipuudus ei ole tingitud mitte ainult viletsatest saakidest, vaid ka nõukogude bürokraatlikeks ribadeks käristatud majandus- ja distribueerimise süsteemist. Nii kurdetakse kartulipuuduse üle isegi sellistes piirkondades, kus saagid olid rahuldavad kuid kartulilaod on vaatamata sellele tühjad. Vene süsteemi uurimisel selgub, et vaene kartul peab tegema väga vaevarikka ja keerulise teekonna enne kui ta näljase paradiisielaniku toidulauale jõuab — kui ta sinna üldse kunagi jõuab! Puuduvad korralikud laoruumid, puuduvad transpordivahendid, puudub peremehelik hoolitsemine.

Asi on nii halb, et isegi kommunistlik ajakirjandus on hakanud suure kartulipuuduse pärast kibedaid pisaraid valama. Nii mainib ajaleht „Literaturnaja Gazeta", et põllult saadud 100-st kartulist jõuab maksimaalselt tarbija lauale ainult 36 kartulit, pessimistide hinnangu kohaselt isegi ainult 27. Ülejäänud saak kaob hooletu ja lohaka koristamise, viletsates laoruumides ja kuhilates roiskumise, halbade transpordiolude ja varguste tulemusena.

Üks vabasse maailma põgenenud N. Liidu teadlane avaldas läänemaailma ajakirjanduses pikema artikli, milles ta analüüsis N. Liidu põllumajanduse vähjakäiku. Selle teadlase arvates ei ole N. Liidus küllalt rõhku pandud põllumajandusele asjatundlike mänedzherite koolitamisele, mida on tehtud näiteks tööstuse alal. Nõukogude põllumajandus hakkaks kohe suurte sammudega paranemise suunas arenema ning venelased saaksid jagu oma põllumajanduse kriisist kui asja hakkaksid ajama häsitkoolitatud asjatundjad, arvab see teadlane.

Tundub, et see nõukogude asjatundja taipab sama vähe tegelikku olukorda kui paljud läänerriikide kremloloogid ja vene küsimuste eksperdid. Neile võiks ainult meelde tuletada, et 40 protsenti N. Liidu kartulisaagist ja 30 protsenti kogu põllumajanduse toodangust tuleb väikestelt ääremaa lappidelt, mis on antud kolhoosnikele oma igapäevase töö kõrval eraviisiliselt harida. „Mänedzherite teooriat" silmas pidades peaksid nendest eidekestest ja taadikestest, kes neid maalappe hoole ja armastusega harivad ja vene põllumajandust praegu üleval peavad, kõige paremad riiklike majapidamiste mänedzherid, kuna nende töötulemused on silmaga nähtavad ja käega katsutavad.

Viga ei peitu siiski mänedzheri tes vaid nõukogude süsteemis, kus üks väike klikk on võimu ja kõigi eluavalduste juhtimise jäägitult oma kätte haaranud, halvates sellega endaalgatuse ning huvi töö ja töötulemuste vastu. On mõistmatu, miks seda ei taha tunnistada N. Liidust põgenenud teadlane, kes otsib N. Liidus esinevate väärnähete valgustamiseks igasuguseid kõrvalteid.

☆

Viimasel ajal räägitakse väga palju neutronipommist. Küsimus kerkis õieti päevakorrale neli aastat tagasi kui Ühendriigid kaalusid selle uue relva produktsiooni andmist kui tolleaegne president Carter loobus viimasel hetkel sellest plaanist. Nüüd on president Reagan pommi probleemi uuesti üles tõstnud ning otsustanud neutronipommi valmistamisele asuda. Sellele otsusele on järgnenud erakordselt vihane reaktsioon Moskvast ning venelased on pannud oma suure propagandaaparatuuri kogu maailmas kõrgete tuuridega tööle, et ameeriklaste kavatsust nurja ajada.

President Reagani otsuse tulemusena on kerkinud üles terve rida küsimusi — kas neutronipomm on praegu vajalik relv läänerriikide arsenali täiendamiseks, kuidas sõjaväejuhid kavatsevad seda relva kasutada, kuidas neutronipommi produktsiooni andmine mõjutab Ühendriikide ja ta liitlaste vahekordi ja miks vihkab Moskva seda relva erakordselt fanaatiliselt?

Neutronipommi valmistamine on põhiliselt kavandatud Varssavi pakti riikide suurte tankiarmeede vastu võitlemiseks, mis on koondatud N. Liidu läänepiirkondadesse ja kommunistlikkudesse satelliitriikidesse, kus luureandmetel 19.700 tanki on valmis Lääne-Euroopasse tungimiseks kui Kremlist antakse käsk pealetungiks. Ühendriikide kaitseministeeriumist mainitakse, et neutronipommide mõju tõlgendatakse sageli valesti ja väidetakse, et see jätab kõik hooned ja sõjamasinad terveks ja hävitab ainult inimesed ja teised elavad olevused, mis on andnud vene propagandistidele võimaluse väita, et neutronipomm on „kapitalistlik ebainimlik relv", mis on kavandatud hoonete ja teiste varanduste säilitamiseks kui hävitab elavad olevused.

Asjad ei ole sugugi nii selged ja lihtsakeelised, mainitakse Pentagonist. Neutronipomm ei ole sugugi

(Järg lk. 3)

Rahvalaul kajastab ürgselt meie sündmusi

Arvo Naelapea loeng Tartu Instituudis

Kolmapäeval, 18. novembril pidas Tartu Instituudis loengu Arvo Eerik Naelapea teemal „Eestlaste mõtlemisviisidest, heliloojast Vello Tormisest ja rahvalaulust". alapealkirjaks oli „Pilk uuemale eesti kultuuriloole interdistsiplinaarsest vaatekohast". Umbes kolmekümnepealine kuulajaskond jälgis ettekannet tähelepanelikult. Osaliselt oli tähelepanu tingitud mõneti uuelaadsest esitusviisist, sest kõneleja soovis pakkuda üksikpilte, tervik pidi kujunema nagu mosa-iik.

Ettekandes toodi helinäiteid meie rahvalaulust ja esitati kolm Tormise teost: „Rauа needmine" (Kalevala aineil), „Katkuaja mälestus" (mille muusikaline teema on muhu runolaulumotiiv) ja mardekeelne „Pikse litaania" (mis on ehitatud üles 1644. aastal kirja pandud Erastvere piksepapi sõnadele). Kõneleja selgitas meie rahvalaulu koostisosi: viis („mõnu"), sõnad (regivärsi struktuur, algriim jne.) ja esitusviis (eeslaulja ja koor).

Ta juhtis kuulajate tähelepanu sellele, et runolaul tekkis ammu enne meie ajaarvamist.

Õhtu lõpuks võttis kõneleja oma ettekande peapunktid kokku: eestlaste suuline pärimus/rahvaluule ühendas endas kõik meie eluavaldused ja moodustas kogu meie vaimse kultuuri. Arkamisaeg oli rahvusliku tunde teritaja ja maiandduslikult eduka pingutuse ajajärk, aga hind, mis selle eest maksti oli tohutu — meie endi ürgpõline kultuur mitte üksi ei hääbunud, vaid meie oma runolaulu asendas kooriлaul, mis pidi olema nagu sakslastel. Oma põlisest kultuurist ja tavadest lahtimurdumine ning romantiline minevikuihalus lõi olukorra, kus ulatuslik ja kiiduväärt rahvalaulude kogumine tõi ometi kaasa üldsuhtumise nagu oleks rahvalaul vaid muuseumivara.

„Rahvalaul iseenesest ei ole veel mitte kunst", oli haritlaste üldine arvamus.

Pieteeditundega suhtusid rahvalaulu hiljem küll Eller, Saar, Kreek ja teised heliloojad, aga nendegi suhtumine oli selline, et regilaul on materjal, millega tuleb midagi ette võtta, et see kunstiks saaks. Meie vaimsuses toimus niisiis järsk muutus, lõhe, pidevusetus, omast loobumine.

Veljo Tormis on väljendatud kahjutunnet, et meie tänane kultuur rajati peamiselt laenatud alusele. Tormis väidab, et meie regilaul on „iseseisev kunst, omapärane ja terviklik ning väärib olema meie kultuuri põhjaks". Rahvalaul kajastab kõige ürgsemalt meie „elusündmusi" ja neisse suhtumist, eestlase maailmavaate kujunemise ning elunähtuste seostamise ja mõtlemise protsessi.

Kahjuks peavad paljud läänemaailmast mõjutatuina meie regilaulu juurde tagasipöördumist võrdseks tagasi suitsutaredesse minekuga. Isegi tänapäeva Bartoki-ajastul on paljude meelest „igasugune rahvamuusika lihtsalt talumatu ja vastik". Ometi on tekkimas oluline arusaam, et oma juuri võime näha just rahvalaulu terviklikus kultuurvaldkonnas, kus pearöhk on keskendatusel, süvenemisel ja püsivusel vastandina Läänele, kus peatähelepanu on arengul, liikuvusel, ebapüsivusel. Sama oluline on aga asjaolu, et seda arusaama rakendatakse!

Lektor Tõi näiteid: on Tormise suurt edu saavutanud ja rahvalaulule ehitatud koorilaul! on Tormise loominguga Ungaris Bela Bartoki kooridevõistlusel esikoha saavutanud noorte koor „Ellerhein";

rahvalaulu viljelevad ansamblid „Leegajus" (etnograafi Tõnuristi juhtimisel) ja „Hellero"; ehtne rahvalaul on kasutusel teatrilaval! Rahvalaulude peenemaitselist ainulaadsust ühendab praeguste kunsti vormidega näiteks Tormise „Eesti ballaadid" — tantsitud runolaulude ettekanne Estonias (Mai Mudrmaa koreograafia ja lavastus). Tormis nimetab seal rakendatud orkestrit nõiatrummiks! Regivärss pole enam muuseumiese. Meie toredat rahvalaulu lauldakse jälle, siin Torontoski („Jaaniku")! Palju oleks loota, et meie muistne laul saaks rahva lauluks uuesti, on nagu uuesti tekkinud sügav huvi ja respekt meie ehtsate laulude vastu.

Arvo Eerik Naelapea loengu üheks „eraldipildiks" oli ühe matemaatilise funktsiooni graafik, kus näidati kõvera pidevusetust, hüpet, „tühja kohta".

Lektor lõpetas oletusega, et oleme pidevusetusekohast üle. Ta mängis aastakümnete skaalaga kõveral ja avaldas lootust, et tühi koht eestlaste omakultuuris on nüüd juba seljataga.

Suur demonstratsioon Franco surma aastapäeval

MADRIID — Hispaania parempoolsed korraldasid Franco surma 6. aastapäeva puhul Madriidis suurema demonstratsiooni, millest osa võtsid umbes 200.000 inimest. Sõjakad demonstrandid ignoreerisid valitsuse korraldust, mis keelas rongkäigus sõjaliste mundrite ja hispaania lippude kandmise ja suur osa marssijatest olid rivistatud falangistide partei sinistesse särkidesse ja punastesse barettidesse.

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

Lugeja kirjutab:

Noorte ja laste raamatud odavmüügile!

Kätte on jõudnud november — raamatukuu, jõulukuu eelkuu ja noorte keele ning kooliaasta haripunkt. Need tegurid pakuvad soodsaid võimalusi noorte- ja lasteraamatute levikuks odavmüügi korras.

Vabas Eestis kujunesid raamatute odavmüügid teatud ajavahemikkudel suuremate raamatukaupluste kaudu, kellel olid omad tagavarad ja ka pealadusid autorikirjastajailt ja teistelt.

Paguluses on selle teostamine raskepärasem. Raamatute müügikohtades, peamiselt Eesti Majades on paljud raamatud komisjonimüügil kirjastustelt ja autoritelt. Ilma nende nõusolekuta ei saaksi odavmüüki korraldada.

Teeksin ettepaneku, et eeskätt raamatute omanikud nüüd õige peatselt teataksid müügikeskustele nõusolekust noorte ja lastekirjanduse müügile laskmisest poole hinnaga. Ja seda kuni noorte eesti keele aasta lõpuni (õigemini 1. veebruarini).

Pärast seda oleksid raamatud taas müügil endise hinnaga.

Ärgem unustagem rahvusliku tulihinge Jaan Tõnissoni väidet 1898. aastast: „Meie rahvaharidus langeks madalale järjele, kui meie noorsugu emakeeles mitte enam lugeda ega kirjutada ei suudaks." Eestikeelne kirjavara on rikkalik, kõnelemata asendamatutest rahaluule varasalvedest. Kes ei valda emakeelt, neile jääb suur vaimuvara tundmatuks.

Raamatute müügikohad, kellel on lähemaid sidemeid eesti ajalehtedega, ilmutaksid raamatute loetelu odavmüügi puhuks.

Kui raamatuid ei loeta, ei saagi eesti keelt rahuldavalt omandada.

Noorte ankeedi punkt 13 osas on arvukalt noori kinnitanud, et neil kodus puuduvad neid huvitavad eesti raamatud. Selle puuduse lahendus on noorte sõprade, vanemate, õpetajate ja noortejuhtide ülesanne. Õhutagem ja kinkigem noortele raamatuid, eriti jõuludeks.

Raamatute müügikeskustel osutub sel puhul vajalikuks ainult odavmüügile minevate raamatute laoseis (inventuur) kindlaks teha.

Tahaks loota, et see ettepanek otseselt praktilist käsitlust leiab.

Noored on Eesti tuleviku määrajad.

Herbert Michelson

VALVEARST NÄDALALÕPUL

28. ja 29. nov.
dr. M. Leesment, tel. 481-6834

5. ja 6. dets.
dr. A. Mae, tel. 493-7231

H. KIRIK
Insurance Agency
KINDLUSTUSED
23 WESTMORE Dr., Suite 200
Rexdale, Ont. M9V 3Y7
Tel. 745-4622

Pühitseti Läti Vabariigi 63. aastapäeva

Läti ühiskond Kanadas pühitses nädalavahetusel Läti Vabariigi 63. aastapäeva. Torontos toimus Läti Vabariigi aastapäeva tähistamine väliskülaliste vastuvõtuga reede õhtul Läti Majas ja aktusega Toronto ülikooli aulas pühapäeval pärast lõunat. Vastuvõtul tõid lätlastele tervitusi Eesti aupeakonsul I. Heinsoo ja Leedu aupeakonsul J. Zmuidzinas. Pühapäevasel aktusel oli külaliskõnelejaks läti poliitiline dissident Olafs Bruvers Kaliforniast, kes oli 7 aastat olnud Vene vangilaagris ja hiljuti Venemaalt võimude poolt välja saadetud. Kõneleja oli selle vastu, et okupeeritud kodumaadega luuakse kultuurilisi kontakte, kuna kultuuriliselt loovad jõud on seal surve all ja vähegi rahvusliku loomingu puhul ootab sunnitöölaager, nagu seda üks läti kirjanik sai 7-ks aastaks. Toetada tuleb aga okuperitud kodumaadel esinevaid rahvuslikke ringkondi.

Lätlasi tervitasid nende aastapäeva puhul parlamendiliige Ken Robinson mitmekultuursuse ministri Jim Flemingi poolt, Eesti aupeakonsul I. Heinsoo, Leedu Ühiskond Kanadas esimees Joanna Kuras, ja etniliste keskorganisatsioonide nõukogu esimees L. Leone. Kohal viibis ka provintsiparlamendi liige J. Shymko. Linnapealt Art Eggletonilt oli kirjalik tervitus.

Kommentaarid

(Algus lk. 2)

„puhas" elavate olevuste surmamise relv, vaid on teiste tuumalaengute eeskujul võimas hävitusrelv, mis on varustatud ainult suurema kiirgamisvõimega. Põhiliselt on see väike vesinikuqpomm, mis 650 jala kõrgusel lõhkemisel hävitab 25 aakrilisel maaalal iga elava olevuse ning purustab ka hooneid ja vaenlase soomusmasinaid. 500 aakri ulatuses hävitab radioaktiivne kiirgus kõik puud, loomad ja inimesed, kuna 1200 aakrilisel maaalal pääsevad kiirguse hävitavast mõjust umbes pooled loomad ja inimesed. Hävitustöö võib varieeruda vastavalt sellele kui kõrgel pomm lõhkeb.

Paljudest USA sõjaväelaste väljendustest võib järeldada, et neil ei ole täpselt selge, millistel juhtudel ja millises ulatuses tuleks neutronipomme praktiliselt lahinguväljal kasutada. Olgugi, et tegemist on väikeste pommidega, on nende hävitustöö siiski kohutav ning seega nende kasutamine ka taktikalise relvana seotud suure riskiga. Ühendriikide kindral Niles J. Fulwyler, kes tegeleb Pentagonis neutronipommi küsimustega, on siiski veendunud, et seda relva on võimalik lahinguväljal edukalt kasutada. Kui palju selliseid pomme vajatakse ühe soomusdiviisi pidurdamiseks, on raske ütelda, kuid arvatavasti peaks paarikümnest jatkuma.

Ning see ongi põhjuseks, miks Kremlist on lavastatud suur propagandakampaania neutronipommi vastu. Euroopas toimuvad suured demonstratsioonid neutronipommide vastu näitavad, et sellel propagandal on tõhusad tulemused, kuna rahvamasside silmis on selle relva omadused ja hävitamisvõime varjatud müstilise uduloori taha.

AMII

VAIPADE & MÖÖBLI PUHASTUS
auruga „steamcleaning"
HEL. ERIK LOKBIK 447-9834

Arvo Pärt Eesti Kunstide Keskuse külaline

Stella Kerson vestleb eelolevaist muusikasündmusist

Eesti Kunstide Keskuse (EKK) tegevusele on käesoleva aasta viimased nädalad pisurohked, eriti seoses eestlasest dirigendi Neeme Järvi küllatulekuga Torontosse siinset sümfooniaorkestrit juhatama. EKK president Stella Kerson on väga aktiivselt organiseerihud ja ettevalmistanud ning annab lähemaid teateid eelolevaist sündmusist.

Momente dirigent Neeme Järvi auks korraldatud vastuvõtult Ottawas. Esitatud pildil vasakult: Walter Pent — EKN-u abiesimees, Neeme Järvi abikaasa Lilian,, B. Corder — Ottawa Kunsti Keskuse ja Ooperi direktor, senaator S. Haidasz ja Neeme Järvi.

Suureks üllatuseks on, et N. Järvi soovil kutsuti EKK poolt Torontosse ka helilooja Arvo Pärt, kelle helitöö „Cantus Benjamin Britteni mälestuseks" on üks osa detsembris toimuvast Toronto Sümfooniaorkestri teisest (8. ja 9. detsembri) programmist. Muusikamaailmas peetakse väga oluliseks,

et helitööde ettekande puhul oleks ka komponist kohal, külastaks proove, võtaks vastu aplausi ja sõlmiks kontakte kohalike muusikaringkondadega.

N. Järvi on seda Pärti osas juba teinud Londonis ja mujal.

Praegu on läbirääkimised käimas CBC-ga Järvi ja Pärtiga intervjuu tegemiseks. Pärt ei ole CBC-le mitte täiesti tundmatu, aastate eest esitati juba CBC-s tema helitöid. Kavas on nüüd intervjuu tegemine, mis hiljem esitatakse mõnes CBC saates.

Nagu on selgunud, korraldab Toronto Sümfoonia Orkesteri Women's Committee 8. detsembril pärast kontserti Neeme Järvi austuseks kinnise õhtusöögi, millest võtavad osa sümfooniaorkestri juhtivad tegelased, usaldusemehed ja käendajad.

Selline austusavaldus korraldatakse ainult tähtsamail juhtudel, mistõttu on väga rõõmustav, et selle au osaliseks valiti ka N. Järvi, kuna A. Pärti tulekust kuuldes võeti ka tema juurde.

Õhtusöögi N. Järvi ja A. Pärti auks korraldab EKK koos EKN-ga. Viimane on kutsunud külalisteks tuntud Kanada poliitikuid, kellest nõusoleku on juba andnud J. Haidasz ja K. Robinson, parlamendiliikmed T. Ruprecht, Breithaupt jt., samuti kolme Balti riigi konsulid. EKK poolt on kutsutud Canada Council'i muusikadirektorid, Ontario Art Council ja Canada Opera Company direktorid ning Toronto Sümfooniaorkestri juhtivaid tegelasi.

Õhtusöögi vastu on väga elav huvi, juba on üle 120 registreeritud, nende hulgas eesti kooride ja organisatsioonide esindajad.

Eeskava esitamiseks laenas Remeny House of Music oma klaveri, Avo Kittask laulab, Tiina Mitt esineb klaverisoolodega, Tiina Kiik akordionil ja õed Lindaud esitavad kergemas zhanris S. Kersoni palvel eesti jõululaule, arvestades, et aeg on jõulude lähedane.

Arvo Pärti külaskäiku kasutab EKK kahe loenguõhtu korraldamiseks. Esmaspäeval, 7. ja neljapäeval, 10. detsembril Tartu College'is. Esmaspäevane on pidulikum, sellest võtab osa ka Neeme Järvi. Esimesel loengul on teemaks tutvustada A. Pärti loomingut ja analüüsida seda helitööd, mis esitatakse kahel järgneval õhtul Toronto Sümfooniaorkestri poolt. Näiteid A. Pärti töödest kannab ette pianist Hillar Liitoja.

Teine loeng pole veel lõplikku kinnitust saanud, aga võiks olla läänemaailma ja nõukogude maailma muusikastiilide võrdlemiseks, kus käsitletatakse mitmesuguseid erinevusi, tsensuuri ja mõjutusi.

Sellejuures on diskussioonile jäetud ruumi.

Need kaks loenguõhtut toimuvad kolme organisatsiooniga koostöös, milleks on Eestlaste Kesknõukogu, Eesti Kunstide Keskus ja Tartu Instituut.

Lõpuks ütleb S. Kerson, et vahepeal on valminud ühes väga heas helilindistamise stuudios „Kalcivipoja" ooperi tutvustamise helilint. See läks maksma $3000 ja esialgul on seda toetanud EKN $500-ga, kuid on pöördutud ka Eesti Sihtasutuse poole toetuse saamiseks, kus asi on otsustamisel.

Kuid muudki toetused on teretulnud eesti ooperile lavastusvõimaluste andmiseks. N. Järvi austuseks antaval õhtusöögil esitatakse katkeid helilindilt.

Arvo Pärt jääb Torontosse uheks nädalaks ja sõidab siis tagasi Austriasse, kus ta oma perekonnaga elab.

Läti äri
DOWNTOWN WOOLS ARTS & CRAFTS
9 Queen St. E. Toronto — Tel. 368-5011
Meil on rikkalikus valikus importeeritud lõngu. Sobivad varrastel ja kangastelgedel kudumiseks, põimimiseks, heegeldamiseks, tikkimiseks ja sõlmimiseks (macrame). ☆ SKANDINAAVIAST HUVITAVAID MATERJALE KÄSITÖÖKS MUSTRIGA ☆ Kanvaa mitmes värvis — SOODSAD HINNAD. Avatud: esmasp.—kolmap. 9—6, neljap., reedel 9—8, laup. 9.30—4. Meie teine äri: 674 Broadview Ave. Tor. Tel. 469-2265, kell 3—5 p.l.

2000 kirikulist Tallinnas

Ameerika kirikumeeste tähelepanekuid Eestis

Kahe Amerika kirikliiku ajakirja septembri/oktoobri numbris ilmusid artiklid usuelust Eestis, peamiselt Tallinnas. Nagu kirjutistest selgub, oli k.a. märtsis külastanud Eestit Asbury kolledzhi professor Mark Elliott koos oma õpilastega ning metodisti kiriku nõukogu sekretär H. Eddie Fox koos mõnede kaaslastega. Viimane kirjutab ajakirjas „New World Outlook", et Tallinnas ühes suures kirikus oli tuhat palvetajat, nendest ligi kolmandik seisukohtadel. Siin on jumalateenistused pühapäeviti kaks korda päevas ja nii on igal pühapäeval kirikus vähemalt 2000 inimest, nendest osa venelasi, kelledele tõlgitakse kuuldeaparaatidega teenistuse käik.

Ajakiri „Good News" toob kaasnepildil Tallinna üldvaate, mille ülaosas on tolliste tähtedega ülestrükk eesti keeles: „Rõõmsad Teated".

Prof. Mark Elliot kirjutab selles ajakirjas, et Tallinna metodisti koguduses on 1200 täiskasvanud liiget, olles suuremaid kogudusi mitte ainult Eestis ja N. Liidus, vaid kogu Euroopas.

Eestis on metodisti kogudusi arvult 15.

Elliotti grupist üks osa käis pühapäeval vene õigeusu kirikus, osa baptistide kirikus ja 9 grupiliiget metodisti kirikus. Prof. Elliott ei nimeta grupi koguarvu, kuid see pidi ilmselt olema üsna arvukas. Tal on hea kontakt tekkinud metodisti kiriku juhi Olaf Pärnametsa jumalateenistustel Eestis.

Prof. Elliott oli tutvunud ka ühe vaimulikuga, kes ei taganenud oma usust ja kes selle eest 1949. a. saadeti siberi orjalaagrisse. Ta pääses sealt alles 1953. a. pärast Stalini surma. Ameeriklane kuuleb ka paljudest kitsendustest ja usukuulutajate tagakiusamistest mitmesuguste abinõudega.

Rev. Fox kirjutab, et eestlased on laulja rahvas.

See oli ilmnenud ka jumalateenistusel, kus kõik laulsid kaasa suure hardumusega. Kuna trükitud laululehti ega lauluraamatuid ei ole saada, õpivad kogudusliikmed laulud ära lauldes. Kõikides kirikutes, mida nad külastasid olid eriti silmapaistvad noorte grupid, kes esitasid kristlikke laule rock muusika stiilis kitarride, trummide ja tamburiinidega. Autor mainib ühtlasi, et eestlased peavad iga nelja aasta järele oma rahvuslikku laulupidu, mis on kuulsad kogu maailmas.

H. E. Fox jutustab lühidalt ka Eesti metodisti kiriku ajaloost. Kirik tegutses edukalt pastor Kuumi juhtimisel kuni nõukogude okupatsioonini. Teise maailmasõja keerises (tegelikult punaste hävitustöö tulemusena) hävis metodistide kirik. Nõukogude hävitustöö tulemusena oli sõja lõpul alles veel vaid 40 koguduseliiget. Jumalateenistusi hakati siis pidama adventistide kirikus ja kuna liikmete arv pidevalt kasvas, tuli seal korraldada isegi seitse korda nädalas jumalateenistusi.

Seejuures on huvitav, et metodisti kirikud jäid N. Liidu ulatuses alles vaid Eestis, Leedus, Lätis ja üldse N. Liidus metodisti kogudused suleti. Eestis on 15 metodisti kogudust, 16 pastorit, 8 pensioneeritud pastorit, kes vajadusel töötavad kaasa, ja 25 eriharuseta jutlustajat. Metodisti kirikul on lähedased suhted adventistide ja baptistidega.

H. E. Fox ütleb lõpetuseks, et eestlaste kirikud elavad praegu rasketes surveaegades, kuid nende usk on kindel ja nad on veendunud, et kirik jääb püsima. (VES)

Toronto pensionäride rahvarohke kokkutulek

Neljapäeval, 19. novembril toimus Toronto Eesti Majas Pensionäride Klubi igakuune traditsiooniline kohvi õhtupoolik, millest võttis osa üle neljasaja klubi liikme ja külalise.

Seekordne koosviibimine oli tunduvalt erinev eelmistest, kuna sel korral oli tihe ja nauditav eeskava ning saalis toimus ka klubi naisringi käsitööde näitus ühes müügilaua ja rikkaliku loteriiga. Saali põhjaosa sein oli tihedalt täidetud nägusate käsitöö esemetega. Siin nägime mitmesuguses tehnikas koostud töid, millele lisandusid nägusad Haapsalu rätikud ja 1890. a. Põhja-Eesti mustri järele valmistatud vaip.

Rikkalik oli ka müügiosakond ning loteriil oli nägusaid daamide poolt valmistatud ning kingitud esemeid, mille tõttu piletid müüdi lühikese ajaga läbi.

Peale klubi esinaise F. Tertsi lühikest avasõna ja tervitust anti sõna õpetaja Elmar Pähnale, kes oma lühikeses ja julgustavas sõnavõtus rääkis klubiliikmete kokkutuleku tähtsusest ja kokkukuuluvusest, millele järgnes söögipalve.

Meeskoori liikmed laulisid C. Kipperi juhatusel neli laulu — K. Türnpu „Mu armas isamaa", T. Vettiku „Kuu", A. Läte „Malemäng" ja E. Aava „Humal". Laulud kõlasid võimsalt ja meeldivalt. Koosviibijate tungival soovil tuli viimane laul kordamisele. Koor ja koorijuht said teenitult tugeva aplausi osalisteks ning koorijuht tänuhéks kimbu nägusaid nelke.

Koori liige Osvald Põldne, kes on koori juures valitsuse (New Horizoni) esindaja, andis koosviibijatele edasi koori tervituse.

Rikkaliku kohvilaua olid katnud klubi tublid perenaised oma abilistega ja neile avaldati kiitust kestva aplausiga.

Pärast kohvijoomist noor helilooja Peeter Tammearu esitas klaveril kaks pala ja sai tugeva aplausi ja nööpauku nägusa nelgiõie.

Hamiltoni pensionäride klubi poolt tõi tervitusi hr. Edari ning andis Toronto Klubi esinaisele üle nägusa põletustehnikas valmistatud Tallinna vaate, mille oli valmistanud hr. Lind. Kingitust kviteeriti tugeva aplausiga.

Järgmine koosviibimine toimub samal neljapäeval, 17. detsembril, mis on ühtlasi ka jõulukoosviibimine.

J. S-gi

Edgar V. Saks analüüsib orjapõlve

„Seitsmesajase orjapõlve kompleksi analüüs" on Edgar V. Saksa teemaks Tartu Ülikooli aastapäeva tähistamisel Tartu College'is, pühapäeval, 29. novembril kell 3.30 p.l. Selles ta lubab analüüsida, miks ja kust tulenes see eesti rahvast diskrediteeriv propaganda ja kuidas sellest üle saada.

Edgar V. Saks on õigusteadlane, kes oma kutsetöö kõrval on pikemat aega uurinud eestlaste kaugema mineviku allikmaterjale. Juba 1935. a. ilmus temalt „Hannibali rahvas", ajalooline romaan Liivi-Vene sõjast. Sellest ilmus pagulusajal ümbertöötatud trükk, ja ka mitu muud uurimust, nagu „Aesti" ja „Esto-Europa", mis käsitavad Euroopa, eriti Finno-Ugri varasemat tsivilisatsiooni. Hiljuti ilmus tal teos Viikingitest, mis erineb muudest viikingi-lugudest selle poolest, et seal näidatakse ürikute varal, mida finno-ugri rahvad tegid sel ajal. Sellest näib, et eestlaste esiisade kaugemast minevikust on palju rohkem jälgi kui kooliraamatud on senini avaldanud.

E. A.

Värskemad uudised loete „VABA EESTLASEST"

Alcan Building Products
Authorized Dealer
ALCAN
VIHMAVEERENNID JA TORUD
ALUMIINIUM AKNAD JA UKSED
RÄÄSTAALUSED JA PÄIKESE VARJUD
20 AASTA GARANTII
LÄTI ETTEVÕTE
Century Aluminum Installers
2226 Dundas St. W. Toronto, Ont. M6R 1X3
Telefon 534-2864
Omanik ARTURS MIME
Võtke ühendust firma omanikuga. — Ei mingit vahemeest.

VABA EESTLANE
kaks korda nädalas

Maksab Kanadas:		Väljaspool Kanadat:
Aastas	$38.—	$42.—
Poolaastas	$21.—	$23.—
Veerandaastas	$11.—	$12.—
KIRIPOSTIGA		
Kanadas:		USA-s:
Aastas	$61.—	$67.—
Poolaastas	$33.—	$35.50
Veerandaastas	$17.—	$18.50

LENNUPOSTIGA ülemere-maadesse:
Aastas $76.—, poolaastas $38.—, veerandaastas $20.—
Aadressi muudatus 50 centi. Üksiknumbri hind 50 senti
Kanada aadressidele palume märkida „POSTAL CODE" ja USA aadressidele „ZIP CODE"

Pangatshekk või rahakaart kirjutada Free Estonian Publishers nimele.

Tellimine saata:
VABA EESTLANE
P.O. Box 70, Postal Stn. C, Toronto 3, Ont.
M6J 3M7

Palun mulle saata VABA EESTLANE aastaks / poolaastaks / veerandaastaks — tavalise / kiripostiga alates „ ... 19 ... . Tellimise katteks lisan $ ... sinijuures rahas / tshekiga / rahakaardiga. (Raha saata ainult tähtkirjas).
Nimi ...
Aadress ...

(Järg lk. 3)

ARMAST ABIKAASAT, ISA JA VANAISA

JOHANNES MEIUSI't

sündinud 7. mail 1898 Emmastes, Hiiumaal
surnud 12. novembril 1981 Vancouveris, B.C.

mälestavad

abikaasa HILDA
poeg ENDEL perekonnaga

Ülestõusmise hommikul
näeme jälle!

ARMAST ÕEMEEST, KÄLIMEEST JA SUGULAST

EGON LÜDIG'it

leinavad kurbuses

MAIMU ja HANS SAARE
SIIM SAARE perega
ANTS SAARE perega

Lahkus kallis kolleeg

agr. EGON LÜDIG

Sündinud 11. detsembril 1890 Läänemaal
Surnud 20. novembril 1981 Torontos

Mälestab

EESTI AGRONOOMIDE KOONDIS KANADAS

Kauaaegset head perekonnasõpra

EGON LÜDIG'it

mälestavad

HILDA
REIN ja MURIEL
RUTH ja MATTI

Meelestades kolleegi

ERIC PEHAP'it

JOANN SAARNIIT

Lahkus jäädavalt minu unustamata sõbratar läbi aegade ja meie kallis tädi

META PÕLD

sündinud RIIG

mälestavad kurbuses
HELLA LAARNE
HELE GELZINS abikaasaga
ELVA

Eestlaste poolt eelistatud ja traditsiooniliseks kujunenud

MATUSEMAJA

Matusemaja on üle 115. aasta teeninud Metropolitan Torontot sama perekonna poolt väljakujunenud traditsioonidega. Moderniseeritud avarad ruumid, kvalifitseeritud personal ja killaldaselt parkimiseruumi.

Väärikas teenimine

ROSAR-MORRISON FUNERAL HOMES LTD.

T. L. MORRISON — Funeral Director
467 Sherbourne St., Toronto, Ont. M4X 1K5
Telefon 924-1408

Euroopa-rändur jõuab Torontosse

Neeme Järvil lõpeb 1981. aasta teine pool

NEW YORK (VE) — Suvepuhkuseks oli Järvil üsna vähe aega: alates lõikuskuust on ta tegelenud Euroopa muusikalise vallutamisega. Esmalt õpetas ta (poja Paavo assisteerides ja tõlgiks olles) Hollandis, Hilversumis, noori dirigente ja korraldas nende töö tulemustega tutvustamiseks kaks kontserti. Seejärel siirdus Göteborgi, Helsingisse ja sealt Malmösse. Need arvustused, millega on võimaldanud tutvuda, ei lakka meie maestrole kiidusõnu jagamast.

Juba nende pealkirjad räägivad ise endi eest: „Suurõhtu sümfoonikutega", „Kontsert õnnelike tähtede all", „Beethoveni Viies grandioosses väljaandes", „Jultunult, järsult ja värskendavalt", „Bartoki Mandariin — haruldane jõuproov" jne.

Läheks lausa igavaks kõike loetleda, kuigi salajases südamesopis hakkab lokkama rahvuslik uhkus — eriti, kuna kavas on korduvalt ka Tubina ja Pärdi helitöid.

Pärast Rootsit ja Soomet andis Järvi viis kontserti Shoti Rahvusliku Orkestriga (Edinburgh, Glasgow, Perth). Ka neid saatis erakordne menu ja kriitika toonitas tõlgenduste värskust ning puhast ja karget kõlavärvingut.

Shotimaalt lendas Järvi taas Rootsi — sedapuhku Upsalasse ja Stokholmi. Ta sooritas jälle hüppe üle lahe Soomegi, Turgu. Sellele järgnesid esinemised Ottawas. Sealgi on teda saatnud edu. Ise on ta kuuldavasti rahule jäänud nii publiku kui orkestriga.

Eriti õnnestav on talle olnud suurearvuline eestlaste osalemine kontsertidel.

Viimased „traadi-teelised" teated saabuvad juba Bergenist, Norrast, ja taas Stokholmist. Mõlemas on vastuvõtt olnud maruline. Tervitusmarsid orkestrilt ja püsti-seisev publik! Nagu ikka. Stokholmis on Järvi austusavaldusi jaganud maailmakuulsa viiuldaja Itshak Perlmaniga.

Nende ridade kirjutamisel „seikleb" meie dirigent juba Inglismaal. Kavas kontserdid kolmes linnas, alates Birminghamiga. Novembri lõpus on ta aga juba Torontos, „timmib" pille ja tutvub Kanada eestlaste väärt pealinnaga. Pole vähematki kahtlust, et seal teda ei seiraks samane poolehoid kui mujal maailmas.

K. T.

Kunstnik Eric Pehap surnud

Torontos Wellesley haiglas suri möödunud pühapäeval raske haiguse tulemusena maalikunstnik Eric Pehap, kes oli lõpetanud iseseisvas Eesti Pallase kõrgema kunstikooli. Eric Pehap oli juba Eestis tunnustatud ja hinnatud kunstnik ja jatkas oma loominguteekonda ka paguluses, luues endale uue kodu Kanadas, Torontos. Ta on sündinud 10. aprillil 1912.

Suurlaskur Alfred Kukk surnud

Lisaks hiljuti surnud suurlaskur Johannes Vilbergile saabus teinegi surmasõnum kodumaalt, kus 31. oktoobril suri eesti laskespordi üks tippe, viiekordne maailmameister Alfred Kukk. Lahkunu on sündinud 4. veebruaril 1906 Otepääl. Keskkoolipõlves kõitis teda kergejõustik, alles Eesti sõjaväes ajateenistuses hakkas ta tegelema laskmisega. Ta oli üks väheseist, kes täisis suurmeistrinormi nii püssist kui püstolist laskmises. Eesti koondise liikmena võttis ta osa laskmise maailmameistrivõistlusist Lvovis, Helsingis ja Luzernis. Oma parima saavutas ta 1937. aastal Helsingis, kus Eesti võistkond esmakordselt võitis vabapüssist laskmises kuulsa Argentiina karika. Maailmameistriks tuli meeskond püstiasendist, põlvelt ja lamades, viies tiitel omandati väikepüssi püstiasendis.

Oma laskesportlase karjääri ajal on Alfred Kukk olnud 13-kordne Eesti meister. Tema 1937. a. vabapüssi püstiasendi Eesti rekordi 365 silma ületas Rein Horn alles 1970. aastal ja 1938. aastal püstitatud vabapüstolirekordi 547 silma Väino Kaasik 1963. aastal.

A. Kukk teenis Eesti kaitseväes leitnandina. Kuuludes Eesti Laskurkorpusse tuli tal selle koosseisus läbi teha ka II maailmasõda, kus ta teenis välja majori auastme.

Pärast sõda tegeles ta veelgi laskespordiga. Viimati 1976. a. võttis ta osa võistlusest Elvas, mis peeti Eesti laskespordi 50. aastapäeva tähistamiseks.

Loengud ja laudkonnavestlus

AABS'i korraldusel toimub eeloleval nädalavahetusel Torontos, Innis College'is huvitavaid loenguid ja laudkonnavestlusi.

Reedel, 27. novembril kõneleb prof. Jaan Todd inglise keeles merevaigust. Prof. Todd on San Jose (California) Ülikooli ajaloo õpetaja, spetsialiseerides vana ajaloo alal. Ta tegeleb ka ühe ülemaailmse grupi uurimistööga, uurides merevaigu teekonda ja kultuurilist läbikäimist Vahemere ja Balti maade vahel.

Loeng käsitleb merevaigu tähtsust ajaloolistes uurimistöödes kus muud andmed puuduvad. Viimastel aegadel on tsivilisatsiooni alguse uurimistööd kontsentreerinud teatud spetsiifiliste materjalide uurimisele, mida vanaaegsed inimesed vajasid. Seni uurituist on raud, vask, tina ja obsidiaan andnud palju juurde meie teadmisele inimkonna arengust. Nüüd on ka merevaik lisatud sellele nimekirjale.

Teises loengus esitab dr. Vaira Vikis-Freibergs oma uurimistööd merevaigust läti rahvaluules. Kuna merevaik esineb väga sageli läti rahvalauludes, pakub see häid võimalusi uurida baltlaste ühtekuuluvust loodusega. Sellest nähtub ka merevaigu tähtsust ühes väga loomisvõimelises etnilises grupis ehtena, mütoloogias ja ka praktilises elus ravivahendina, jne. Dr. Vikis-Freibergs on psühholoogia professor Montreali ülikoolis ja töötab koos prof. Toddiga merevaigu alal.

Reede õhtu lõppeb seltskondliku osaga veini ja suupistetega.

Laupäeval, 28. nov. käsitab dr. Isajiwi avaloeng kolme erinevat viisi kuidas etnilist identsust säilitatakse — kas juurutamise kaudu, vastuhakkamise kaudu või uuestiavastamise kaudu. Ta esitab mõningaid andmeid kolme generatsiooni ulatuses ja käsitleb iga generatsiooni eriprobleeme.

Noorte laudkond käsitleb seda probleemi edasi oma mitmesuguste kogemuste põhjal ja loodetavasti annab juhtnööre kuidas nüüdne generatsioon saab tegeleda selle probleemiga oma lastega.

Laupäeva õhtu lõppeb seltskondliku osaga veini ja suupistetega.

Loeng ja sümpoosion leiavad aset Innis College'i peauditooriumis, mis kannab Town Hall'i nime. Innis College asub St. George St.'i ja Sussex Ave. põhjalääne nurgal.

Epp Aruja

Austraalia eestlaste elu

● Septembris toimus Adelaides Rahvatantsurühma aastapidu, esimene tõeline külasimman Adelaides. Rahvatantsurühma noored ja juhatusliikmed olid palju vaeva näinud, et pakkuda noortele kui ka vanemaile kaasmaalastele igati nauditavat ja meeleolukat õhtut. Eeskavalises osas oli rahvatantsurühmalt Aime Kanguri juhatusel tantsuettekandeid, millega rühm näitas oma head vormi.

● „Warana" pidustuste raames toimunud Etniliste Rahvaste kunsti- ja käsitööde näitusest Brisbane raekojas võttis osa ka kohapealne eestlaste rahvusgrupp. Rahvusgrupi väikearvulisusele vaatamata oli eestlaste väljapanek rikkalik kunsti- ja käsitööde alal. Näituse avas Brisbane'i linnapea abikaasa, kes tutvumisringil peatus eestlaste väljapanekuid imetlemas ja esitas küsimusi väljapanekute kohta.

● Canberra Eestlaste Koondise kultuuriõhtul oktoobris oli kavas K. Kaldma loeng „Natuke Võrumaast, võrulastest ja võru keelest". Pärast mitmekülgset ettekannet oli helilindilt võimalik kuulda keelnäitena Adelaide Meeskoori poolt sisselauldud Norbert Heinloo laulu „Ilus Võrumaa".

● Juba 25 aastat ilmuvale eesti noorte ajakirjale „Tulehoidja" anti Austraalia Eesti Seltside Liidu poolt toetuseks $300. Samal ajal toetati sama suure summaga Adelaide'i Eesti Võitlejate Ühingu ja Eesti Seltsi poolt väljaantavat informatsioonilehte. Noortelaagritele määrati toetusi: Adelaide'i eesti keele õpperühma nädalalõpulaagrile $150, Melbourne'i Ev. L. koguduse noortelaagrile $100 ja Sydney Täienduskooli „Sõrve" suvelaagrile $500. Tänavune rahvuskapitali korjandus on osutunud edukamaks eelmise aastaga võrreldes.

● Canberra Eestlaste Koondis korraldas kultuuriõhtu, kus Kristof Kaldma esines referaadiga „Natuke Võrumaast, võrulasest ja võru keelest", millele järgnes käsitööde loterii. Loterii sissetulek läks eesti poliitvangide ja nende perekondade abistamiseks.

Toomas Metsala . . .

(Algus lk. 1)

Sektorite esimeeste kinnitamisel tekkis rida mõttevahetusi, kuni lõpuks saadi kokku esialgne, veel mittetäielik koosseis:

Sini-must-valge komiteed juhib Eesti Üliõpilaste Selts, konverentside sektor jäi veel vakantseks, pidude sektori esimeheks O. Piil, spordisektoris T. Romet, maailmalaager — skautide ja gaidide malevad, noorte üritused Kadi Kaljuste, muusikasektoris Stella Kerson, kujutavkunsti sektoris A. Vomm, rahvuskultuuri sektoris Avo Kittask, kiriku sektoris piiskop K. Raudsepp, sõjameeste sektoris — K.E.V.Ü.L. esimees K. Tori, akadeemiliste organisatsioonide sektoris Eesti Korporatsioonide Liit, teatris Lydia Vohu. Sõnavõttudes soovisid veel teisedki omaette sektorit, mis jäi aga hiljem Peakomitee lahendada.

Pärast iga sektori eraldi toimunud esimehe kinnitamist selgitas T. Tõsine raamkava struktuuri filosoofiat, millega taheti luua püramiiditaoline organisatsioon, kus juhtkond saaks informatsiooni allsektorite tööst ja vastavalt juhiks kogu tööd.

Ülestõstetud küsimuste all märkis H. Teder, et Peakomitee on juriidiline isik, ja tuleks ettenägelikult näha, et ta oleks majanduslikest kohustustest vaba. Teiseks ta soovitas kongresside sektoris tõsiselt kaalumisele võtta noorte kongressi korraldamist alla 35-aastastele.

H. Lupp mainis, et 1984 möödub 150 aastat Toronto linna asutamisest, mil puhul on ettenäha suuremaid üritusi, mida eestlased võiksik Baltimores toimunud päevade eeskujul siduda oma üritusega.

Pärast mitmete mõistete selgitamist ja täpsustamist tänas T. Metsala talle osaks antud suure töökoorma eest ja soovitas kõigil mõelda, kuidas seda sündmust igati mitmekülgseks kujundada.

Praegu pole mõtted veel kristalliseerunud, kuid lähemal ajal tuleb asuda tööle ja koosolekutega tööd edasi viia.

Lõpuks tänas T. Tõsine isiklikult oma juhatuse liikmeid ja abilisi, kes aitasid Kanada osa Rootsis täita. Ta soovis õnne, edu ja head uuele Peakomiteele suure ülesande täitmisel. Omalt poolt avaldas U. Petersoo tänu senisele juhatusele, kuid suurimat tänu juhatuse esimehele T. Tõsisele.

ESTO-84 algaks pühapäeval, 8. juulil ja lõpeks järgmisel pühapäeval, 15. juulil 1984. Noorte maailmalaager on ettenähtud eelmisel nädalal, mis algaks laupäeval, 30. juunil.

Ühine töötahteline ja koostöövaimuga koosolek lõppes Eesti hümniga.

Kunstnäitusel müüdi kolm tööd

Äsja Torontos lõppenud Eesti Kunstnike Koondise aastanäitust külastas üle paarisaja kunstisõbra. Näitusel müüdi kolm tööd — Ervin Milvek'u „Udu järvel", Tiiu Kadaka „Roosa liilia" ja Arthur Mihkelsoo „Õhtused varjud".

Vajan

KAASASÕITJAT MIAMI'sse

jaanuarikuu keskpaiku
Tel. 759-2670

---

362 Danforth Ave.
Toronto, Ont.
M4K 1N8

GARDENIA
FLOWERS & GIFTS

Tel. 466-1951 või 466-1502

Värsked ja esmaklassilised lilled igaks sündmuseks.
Kunstkäsitöid kinkideks: ehted, merevaik, nahktööd, puunikerdused, keraamika.
Räägitakse eesti, läti ja inglise keelt.

SOBIV JÕULUKINK

ESTO-80 ALBUM

Ülemaailmsed Eesti Päevad Stokholmis

Välis-Eesti väljaandel

Rein Välmo — fotod
Alex Milits — tekst
Suur formaat, 95 lk.

Hind $45.— + saatekulu Kanadas $1.—, USA-sse $1.50.

Saadaval
VABA EESTLASE talitusest

ILMAR HEINSOO INSURANCE

Eesti Majas
958 Broadview Avenue, ruum 202,
Toronto, Ontario M4K 2R6
Telefon 461-0764

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS

H. LATER & CO. Ltd.

"INSURANCE"
1482 Bathurst St., 4 kord
(Bathurst—St. Clair)
Telefon kontoris 653-7815 jr. 653-7816

Väiksemaid REMONTTÖID

majade juures:
elekter, torud, puutööd jne.
Helistage — J. MEIUSI 225-3283

omas Metsala . . .

(Algus lk. 1)

Sektorite esimeeste kinnitamil tekkis rida mõttevahetusi, kulõpuks saadi kokku esialgne, eel mittetäielik koosseis:

must-valge komiteed juhib ti Üliõpilaste Selts, konverentsektor jäi veel vakantseks, pie sektori esimeheks O. Piil, disektoris T. Romet, maailmaer — skautide ja gaidide male, noorte üritused Kadi Kaljusmuusikasektoris Stella Kerson, tavkunsti sektoris A. Vomm, vuskultuuri sektoris Avo Kitkiriku sektoris piiskop K. dsepp, sõjameeste sektoris — V.Ü.L. esimees K. Tori, akamiliste organisatsioonide sekEesti Korporatsioonide Liit, ris Lydia Vohu. Sõnavõttudes isid veel teisedki omaette sek, mis jäi aga hiljem Peakomilahendada.

rast iga sektori eraldi toimuesimehe kinnitamist selgitas Tõsine raamkava struktuuri fiofiat, millega taheti luua püraõitaoline organisatsioon, kus kond saaks informatsiooni allorite tööst ja vastavalt juhiks u tööd.

lestõstetud küsimuste all märH. Teder, et Peakomitee on idiline isik, ja tuleks ettenägelt näha, et ta oleks majandusst kohustustest vaba. Teiseks oovitas kongresside sektoris tõit kaalumisele võtta noorte gressi korraldamist alla 35-aastele.

Lupp mainis, et 1984 möödub aastat Toronto linna asutami, mil puhul on ettenäha suured üritusi, mida eestlased võikBaltimores toimunud päevade kujul siduda oma üritusega.

Pärast mitmete mõistete selgiamist ja täpsustamist tänas T. Metsala talle osaks antud suure ökoorma eest ja soovitas kõigil nõelda, kuidas seda sündmust gati mitmekülgseks kujundada.

egu pole mõtted veel kristalliunud, kuid lähemal ajal tuleb da tööle ja koosolekutega tööd si viia.

Lõpuks tänas T. Tõsine isiklikult a juhatuse liikmeid ja abilisi, aitasid Kanada osa Rootsis ta. Ta soovis õnne, edu ja head le Peakomiteele suure ülesande tmisel. Omalt poolt avaldas U. tersoo tänu senisele juhatusele, d suurimat tänu juhatuse esihele T. Tõsisele.

ESTO-84 algaks pühapäeval, 8. lil ja lõpeks järgmisel pühapäel, 15. juulil 1984. Noorte maailaager on ettenähtud eelmisel dalal, mis algaks laupäeval, 30. nil.

Ühine töötahteline ja koostöövaiga koosolek lõppes Eesti hümga.

ILMAR HEINSOO INSURANCE

Eesti Majas

3 Broadview Avenue, ruum 202,

Toronto, Ontario M4K 2R6

Telefon 461-0764

unstinäitusel müüdi olm tööd

Äsja Torontos lõppenud Eesti nstnike Koondise aastanäitust lastas üle paarisaja kunstiõbra. itusel müüdi kolm tööd — Er Milvek'u „Udu järvel", Tiu daka „Roosa liilia" ja Arthur hkelsoo „Õhtused varjud".

KÕIKIDEKS KINDLUSTUSTEKS

H. LATER & CO. Ltd.

"INSURANCE"

1482 Bathurst St., 4 kord

(Bathurst—St. Clair)

Telefon kontoris 653-7815 jr. 653-7816

Väiksemaid REMONTTÖID

majade juures:

elekter, torud, puutööd jne.

Helistage — J. MEIUSI 225-3283

EKN korjandusaktsioon läks käiku

Eestlaste Kesknõukogu Kanadas Vabadusfondi iga-aastane korjandusaktsioon läks möödunud nädalal käiku ja laekumised sellest aktsioonist on alanud. Vabadusfondi aktsiooni läbiviimiseks saadeti Vabadusfondi esimehe Kalju Jõgi ringkirjaline üleskutse koos tagastamismaterjaliga kõigile senistele Vabadusfondi toetajaile ja EKN valimistest osa võtnud kaasmaalastele ja vähemal määral ka neile, kes seni ei ole Vabadusfondi toetanud, lootes ka nende kaasatulekule EKN rahvusliku töö toetamisel. Käesoleval aastal saadeti iga ringkirjaga välja kaks komplekti tagastamismaterjale palvega ringkirja saajale, anda üks toetajakaart ja tagastamisümbrik mõnele oma sõbrale või tuttavale sooviga, et ka tema EKN Vabadusfondi toetaks.

EKN eelarve võeti üldkoosolekul vastu $39.500 suuruses, millest $5000 on arvatud EKN Vabadusfondi.

Eestlaste väljapanekud Craft Show'l

Käesoleval nädalal avatakse Toronto näituseväljakul asuvas Queen Elizabeth Building'is The Canadian Craft Show. Kümnepäevasel näitusel esinevad oma töödega üle 300 kanada käsitöökunstniku, nende hulgas ka aastati esinenud Manivalde Woodworking puitesemetega. Näitus avatakse reedel, 27. novembri õhtul ja jääb avatuks pühapäeva, 6. detsembrini, kusjuures nädala keskel vahetuvad osa esinejaist.

Toronto rahvuste jõulunäitus

The Community Folk Art Council of Metropolitan Toronto tegi teatavaks oma traditsioonilise „Jõulud ümber maailma" nimelise näituse korraldamise Sheraton Centre'is (raekoja vastus) pühapäeval, 6. detsembril kella 10-st kuni 8-ni õhtul.

Näitus on korraldatud Toronto etnilistele gruppidele oma jõulukommete ja esemete esitamiseks, kus külastajad võivad osta näitusel olevaid esemeid ja teisi rahvakunsti tooteid lisaks vaatamisväärseile väljapanekuile. Samas esinevad mitme rahva tantsugrupid.

Varemail aastail olid üheks näitusel esinejaiks ka eestlased, kelle väljapanekud alati tähelepanu leidsid.

Paljude rahvaste jõululaule

Metropolitan Toronto elanikke kutsutakse kuulama ja osa võtma traditsioonilisest jõululaulude laulmisest Toronto raekojas, mille korraldajaks on Community Folk Art Council of Metropolitan Toronto. Esindatud on 36 laulukoori, kes laulavad traditsioonilisi, aga ka paljude Torontos elavate etniliste gruppide jõululaule. Lisaks kooridele korraldatakse ka ühislaulmist. Paljude rahvaste jõululaulude laulmine toimub pühapäeval, 13. detsembril algusega kell 2 p.l.. Sissepääs on vaba.

Afganistani reaalsus tungib esiplaanile

N. Vene sõjakirjasaatjate valed ei suuda enam varjata fakte

GEISLINGEN (VES) — Esmakordselt murdis vaikimise Afganistanis langenute kohta punaarmee häälekandja „Krasnaja Svezda". Sellest kirjutab Bonni ajalehe „Die Welt" korrespondent Moskvas dr. Dieter Mummendey:

„Nutetud nägudega tulid „Krasnaja Svezda" toimetusse nõukogude leitnant Viktor Lossevi vanemad. Nad tõmbasid taskust oma poja viimase kirja, kuna poeg oli langenud Afganistanis.

Kirjas oli juttu nimetatud ajalehe reporteri külaskäigust Afganistani — mõni päev enne Viktori surma.

Et reporteriga rääkida, olid vanemad Harkovi juurest Moskvasse sõitnud. „Jutustage mulle kõik Vitjast, mida teie temast mäletate," palusid nad. „Kuidas ta välja nägi? Mille üle ta rääkis teiega viimati? Meile kirjutas ta peagu igal nädalal, aga need oli lakoonilised kirjad. Ei ühtki sõna kohutava ohu kohta."

Dramaatiline kirjeldus, kuidas 22-aastane leitnant ühes kuristikus suri tulevahetuses afgaanidest „bandiitidega" (vabadusvõitlejatega), kuidas ta võttis üle patrulli juhtimise surmavalt haavatud afgaani kolonelilt ning kuidas ta katsus kolooneli laipa päästa põlevast tankist — see kõik ja mis reporter vanematele kirjeldas nende poja võitluse mõttest kaugel maal, täidab peagu pool lehekülge armee ajalehes.

Väga harva esitab nõukogude press Afganistani reaalsust selgise selge teravusega.

Kuni viimase ajani püüdis ajaleht anda muljet, et punaarmee olevat Afganistanis rahuliku ülesehitustööga tegev, istutavat puid ja kaevavat kaevusid tänulikule elanikkonnale.

Moskvas ei avaldata arvusid kaotuste kohta. Ajalehed ei avalda surma-kuulutusi Afganistanis langenute kohta. Ka pole langenutele mingeid ametlikke austusavaldusi. Sageli on kuulda, et langenute omastel „on soovitav" võimalikult vähe langenutest rääkida.

Aga viimasel ajal sagenevad rapordid vintsutuste ja raskuste üle. Teade leitnant Lossevi surma üle peab ilmselt tegema nõukogude rahvast mõttega harjunuks, et nii mõnigi punaarmeelane ei tule Afganistanist eluga tagasi.

Nõukogude massimeedia on nähtavasti sunnitud reageerima emade hirmunud kirjadele, kes tahavad teada, mida nende pojad Afganistanis teevad.

„Kui ma hommikul raadio sisse lülitan, ajalehe avan või õhtul teleri ees istun — kõigepealt tahaksin teada, kuidas on lugu Afganistanis. Seal on mu poeg." Nii kirjutas üks ema noorkommunistide ajalehele „Komsomolskaja Pravda". „Mul on suur mure oma poja pärast. Ma palun teid rohkem mu poja saatusest informeerida."

Lehe korrespondent Kabulis otsis selle ema poja üles. Ta teatas, et Sasha on sõdur „ühes piiratud kontingendis, kes Afganistani valitsuse palvel viibivad praegu Afganistanis, kus nad täidavad oma rahvusvahelist kohustust".

„Sasha ja ta vanusekaaslased, endised traktoristid, bussijuhid, agronoomid, pagarid ja ehitustöölised kaitsevad nõukogude sõduri univormis parimat omale ja teile, ülimat — rahu maa peal, õnne ja rahu kodumaal."

Nii katsub nõukogude press rajada müüti, et punaarmee sõdurid Afganistanis ei kaitse üksnes Afganistani sotsialismi „saavutusi", vaid kaitsevad ka vahetult oma kodumaad.

Langenud Viktor Lossevi vanematele kui ka „teistele meie ohvitseride naistele ja õdedele" jutustab „Krasnaja Zvezda": „Teie vaenlased Washingtonis ja Pekingis jahunevad teatavasti selle järele, et teha Afganistanist hüppelauda N. Liidu lõunapiirile."

Seda olevat ka leitnant Lossev teadnud, kirjutab ajaleht ja kuulutab: „Ja seepärast riskeerivad tänapäeval afganistani ja nõukogude patrioodid oma eluga." VES/-kk

EATON'S SALES AGENT

VELI KINNUNEN, 179 Byng Ave. Willowdale, Ont. M2N 4K8

Tehke ostud EATON'ist, oma kodu mugavast elutoast.
Vältige liikluse ja parkimise probleemid.

HEAT PUMP ★ Päikese energia kaasabil — suvel ÕHUJAHUTUS, talvel SOOJENDUS ★ Muutke oma maja ajakohaseks, mugavaks nii suvel kui talvel ★ Säästke energia kulu ★ RIIKLIK TOETUS $800.—, kui asendate õhuküttе moodsa HEAT PUMBAGA. ★ Stereo, tv, Video, jääkapid, pliidid, pesumasinad, kuivatajad j.t. elektrimasinad kuulsa EATON'i garantiiga „Goods satisfactory or money refunded ★ Müük ja tellimiste täitmine väljaspool Ontariot ilma Ontario sales taxita.

HELISTAGE — TULEN TEIE JUURDE (416) 221-7694

Õhtuti ja nädalalõppudel

EATON'S

OSTKE NÜÜD ★ OSTKE PUHADEKS

Viirlaiu „Märgitud" inglise keeles

Tõlketöö sooritas noor õigusteaduse üliõpilane Mihkel Voore

Möödunud suvisel koolivaheajal tõlkis Torontos õigusteadust õppiv Mihkel Voore inglise keelde Arved Viirlaiu aastapäevad tagasi ilmunud romaani „Märgitud". Tõlkimise kulud kandis kirjanduse ja kultuurisõbrana tuntud Aleksander Haavaniit, kes teatavasti on varem kinkinud eesti ühiskonnale rahasummasid ja Owen Soundi lähedal asuva suure ja tulutoova aiandusäri. Romaani tõlkimise puhul jutustab kirjanik Arved Viirlaid „Vaba Eestlasele" mõningaid seiku sellest tõlkimisloost.

Aleksander Haavaniit oli Arved Viirlaiu teost lugenud ning kuna see talle meeldis, siis oli ta valmis selle tõlkimist inglise keelde toetama. Algatusega ei saanud siduda Tõlkefondi, kuna see ei ole hankinud endale veel juriidilisi õigusi tulumaksust vabastamiseks.

Tuli abi otsida mujalt ning siin ulatas oma abistava käe Eesti Kunstide Keskus.

Arved Viirlaid mainib, et ta on isiklikult seotud Eesti Tõlkefondi asutamisega ja sooviks väga, et see ometi kord teeks algust eesti kirjanduse tõlkimisega. Nii on eestikeelse kirjandusantoloogia järgi otse karjuv vajadus meie oma noorte hulgas kui ka rahvusvahelisel foorumil. Teose „Märgitud" tõlkija Mihkel Voore isa arh. Kaljo Voore on huvitaval kombel kirjanik Arved Viirlaiu lapsepõlvesõber ja koolivend.

Kaljo Voore ema oli koolis Arved Viirlaiu eesti keele õpetaja ja temal on Viirlaiu andmetel suuri teeneid selles, et Viirlaid hakkas huvi tunda kirjutamise ja kirjanikukutse vastu.

„Märgitud" tõlge valmis kolme kuu vältel, kaasaarvatud käsikirja viimistlemine ja puhtalt ümberkirjutamine. See kinnitab, et Mihkel Voore näol on meil tegemist professionaalse tõlkijaga, kes valdab inglise keele kõrval ka perfektselt eesti keelt. Kuna ta on ka ise luuletaja, siis tagab tema töö ümberloomisel intensiivse sisseelamise ja keelelise nüansirikkuse, kinnitab Arved Viirlaid.

Sel aastal on Eesti Kirjanike Kooperatiiv suutnud lugejate ette tuua seni ainult kolm kuuraamatut kunagise kaheteistkümne asemel.

See demonstreerib, et loomulikku jatku meie hiljutisele haruldaselt rikkale kirjanduslikule loomingule väljaspool Eestit tuleb otsida tõlgetes võõrkeeltesse.

Praegu veel suudame seda — kümne, viieteist aasta pärast on väljavaated selleks kesisemad, ükskõik kui suureks kasvaksidki meie n.n. „rahvuslikud hoiused". Ausambad kalmudel tähendavad vähe, kui teod eluajal on jäetud tegemata, sest võõrad oma hoogsas „ehitustegevuses" pühivad tasaseks meie kääpadki, lõpetab Arved Viirlaid.

Tähelepanuks eesti noortele

Eesti Noorsoo Kasvatuse Seltsi Tütarlaste gümnaasiumi vilistlaskogu andis välja kooli 70 aasta juubeliks mälestusalbumi „Kool ja Meie". Raamatu müügi ülejäägist otsustas vilistlaskogu E.N.K.S. tütarlaste gümnaasiumi 75 aastapäeva puhul välja anda 200 dollarilise stipendiumi Toronto Eesti Täienduskeskkooli õpilasele, kes kirjutab parima võistlustöö ühele järgmistest teemadest: „Noored eesti ühiskonnas" ja „Kuidas säilitada eestlust". Võistlustööde esitamise tähtpäevaks on 1. jaanuar, 1982.

E.N.K.S.T.G. Vilistlaskogu

Majandusklubi analüüsis majanduslikku olukorda

Eesti Majandusklubi Kanadas referaatõhtu möödunud teisipäeval Toronto Eesti Maja noorteruumis oli kokku toonud erakordselt arvuka kuulajaskonna, ligemale paarsada inimest. Pärast klubi esimehe L. Jänese avasõna esitasid praeguste majanduslike probleemide kohta analüüse ja ülevaateid neli eksperti — Ilmar Martens, Arvo Niitenberg, Harry Rannala ja Kaius Meipoom kuna moderaatoriks oli prof. Olev Träss. „Vaba Eestlane" käsitab esitatud ettekandeid pikemalt oma järgmises numbris.

ENN KUUSKNE ORKESTER

Trio või kvartett

Mängib iga sündmuse puhul.

SOODSAD HINNAD.

Helistada (uus telefon):

653-0272

Äri on avatud jõuluostudeks

alates 1. detsembrist järgmistel aegadel esmap.-reedeni kell 10-9, laup. 9.30-5.30

PARIM JÕULUKINKIDE OSTMISE ÄRI

Suures valikus klaaskaupu, muist väljamüügil ★ SAUNA kosmeetika tarbeid ★ Saunatarbeid ★ Küünlaid ★ Küünlajalgu ★ Soome kompvekke ★ Tekstiile kardinateks ja seinakaunistusteks ja kleidiriideid ★ Suuski ja suusavarustust ★ Ja palju muud

SUOMI-AITTA

ESMAJÄRGULISED IMPORT-ARTIKLID SOOMEST

2031 Yonge St., Toronto, Ont. M4S 2A2 ● Telefon 483-6650

HELISEGE, JÕULUKELLAD! Taas on aeg jõuluostudeks.

TELLIGE VARAKULT jõulusinki, suitsukalkunit, lõhe jm.

- Jõuluvorstid (veri- ja valged tanguvorstid)
- Heeringad, juustud, rosolje jm. salatid
- Soome kohv, piparkoogid, kompvekid, tordid

Kinkeesemed:

Jõululinad, heliplaadid, küünlad ja küünlajalad, puuesemed.

SCANDIA DELICACIES

2079 Yonge St., Toronto, Ont. — Telefon 489-0162

KUI OLETE SISSEOSTE TEGEMAS, KÕHT LÄHEB TÜHJAKS, SIIS TULGE MEILE LÕUNAT SÖÖMA

Ostke jõuluks kuulsat

skandinaavia jõulujooki

JULGLÖGG

Saadaval delikatessärides või helistage meile tel. 678-0345

SCANDINAVIAN BEVERAGES

2425 Lucknow Dr. Unit 1,
Mississauga, Ontario L5S 1H1

All Languages Ltd

"Helping People to Communicate"

NOTARIAALSED TÕLKED JA TÕLKIMINE ÜLE 70 KEELES

Suite 1105, 67 Yonge St., Toronto, Ont., M5E 1J8 (416) 361-0303

Danish Custom Furniture

Esmajärgulised tilkpuu-mööbli kavandajad ja valmistajad

OTSE VABRIKUST — 25 LE PAGE COURT

A. Jensen & Son Limited — Telefon 636-9811

Estra Väli-Toompuu heliplaat

„EESTI LAULUD"

Charles Kipper - klaver

Müügil Toronto Eesti Majas, Abistamiskomitees

OVER 50 YEARS OF GM SALES AND SERVICE

HOGAN GM

Chev Olds Limited

5000 Sheppard Ave. E., Scarborough, Ont. M1S 4L9

PAUL JUTTUS

Müük ja rentimine

Tel. 291-5054, kodus 423-5716

Chevette	Malibu	Corvette	Delta Eighty Eight
Monza	Impala	Omega	Ninety Eight
Citation	Caprice	Cutlas	Toronodo
Camaro	Monte Carlo	Oldsmobile	Chevy Trucks and Vans

KOTA-ahjud

TEIE SAUNA JAOKS.

Nüüd saadaval — 2 väga efektiivset puudega köetavat saunaahju Soomest. Mõlemad töötavad kuuma-õhu ringvoolu süsteemi alusel, mis võimaldab rohkem ühtlast soojust ja tarvitab vähem küttematerjali.

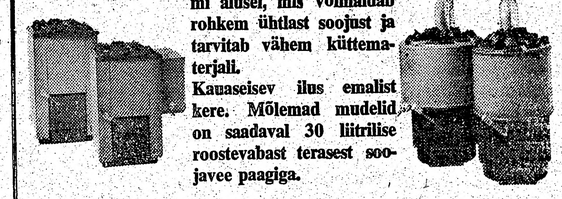

Kauaseisev ilus emalist kere. Mõlemad mudelid on saadaval 30 liitrilise roostevabast terasest soojavee paagiga.

TULGE JA KÜLASTAGE MEID:

DOUBLE M LTD., Unit 3, 690 Progress Ave., Scarborough
HOUSE OF SAUNA, 5330 Yonge St., Willowdale
ROSSOW LUMBER LTD., R.R. 4, Pembroke, Ont.

DEALER INQUIRIES:

AITO manufacturing ltd.

151 Forman Ave., Toronto M4S 2R9 ★ Importers & Wholesalers

Eesti fotokunsti näitus

Juba fotograafilise tehnika algpäevadest (1826) peale on kontroversiaalseks küsimuseks olnud, kas seda aktsepteerida loomingulise vahendina või mitte, kas resultaat, mis sisaldab samad komponendid nagu maal või graafiline leht, on ainult mehhaaniline või on tal kunstiline sisu. Inimese vaimne võime nägemustele, emotsioonidele ja fantaasia kogemustele isikupärase sisuga nähtavat vormi anda on loov aktiivsus ning üks lihtsamaid kujutavkunsti definatsioone.

Sellise tähelepanu tagapõhjal aktsepteerime tänapäeval kaamerat tõelise loomingulise instrumendina, Fotograaf, kasutades kaamera läätsa nagu akent välisilma, haarab staatilisi ja liikuvaid vorme, valguse ja varjude abstraktset tekstuuri, lennates teleobjetiga kaugusse ja lähiobjektiiviga kuni mikromaailma. Ta võtab nähtu kohta filosoofilise või emotsionaalse seisukoha ning seda kaamera akna raamistikus jäädavaks kompositsiooniks seisatama sundides on inspireeritud loominguline aktiivsus. Nagu joonistusoskus üksi ainult objektide kirjeldamise näol ei tee kunstnikku, nii peab ka kaamera operaator omama hingestatud loova idee, et resultaat oleks loominguline.

Niisugusel teoreetilisel tagapõhjal vaatleme 15. nov. Tartu College'is toimunud poolepäevalist fotokunsti näitust, mis arvestades eesti rahva huviga ja aktiivsusega fotograafia alal ja korraldajate vaevaga, oli liiga lühiajaline. Esinejate nimekiri oli enamvähem „who's who" eesti fotograafilises Torontos. Näitus ise demonstreeris tehnilist ja loomingulist professionaalsust, millest fotohuvilised võinuks õppida erinevate isikupäraste stiilide võrdlemisel.

Tähestikulises järjekorras leiame Naima Aeru, kelle pilk on suunatud alla, inspiratsiooniallikaks on loodus ja lilled. Resultaadiks on intiim-meeleolulised ilma dekoratiivsuseta ja dramaatikata kompositsioonid tehnilise tundelikkusega, mis on jätnud ka tugevatesse varjutoonidesse koloriidi nüansid. Vaatlejal on tunne, et Naima Aer on erilises usaldusvahekorras lilledega ning selle nägemuse jagamine teistega on privaatne eesõigus.

Enn Alfred, kellelt oleme varematel näitustel näinud tõsiseid, peaaegu pühalikke maastikuvaateid ning huvitavaid lehekülgi reisialbumist, esineb käesoleval näitusel reporteeriva realistina. Sihiteadlikult on ta loonud fotorepordi meie silmapaistvatest inimestest mitmesugustel tegevusaladel. Alates Eesti Vabariigi aupeakonsul Ilmar Heinsooga ametlik-formaalse portreega, kandub galerii edasi peaaegu ekspliibrisliku karakteriga isiku, miljöö ja tegevuse summa kompositsioonidega. Paratamatult, kuid aktsepteeritava karakterina tuleb niisuguse suurearvulise repordi loomisel sisse otse valgustatud materialistlikku kuivust ning poseeritud kompositsioone paralleelselt tundeliste isikuportreedele nende miljöödes. Allakirjutanule meenutb veelgi Siegfried Veidenbaumi ajatult rahu sisendav figuurportree.

Maie Liiv on esitanud 25-st fotost kokkupandud mosaiikpannoolise perekonnaportree. Mees, naine, poeg, tütar ja koer on fotograafeeritud neljast erinurgast ning lõppkvaliteedi annab idee huvitavusele lisaks ka fakt, et kõik ilmed on säilinud ühtlaselt perekondlikult igapäevastena harmoonias must-valge efektitu tonaalsusega, kus varjupinnad säilitavad läbipaistvuse ja helendused hoiavad siiski vormi koos.

Vello Muikma on kõndinud Toronto linnas vaatega ülles ja tema nägemus on imponeeriv, saavutatud efekt muudab tänavatasemel halli ja hingetu tsemendimassi mõnel juhul materjaalituks osaks mitteobjektilises kompositsioonis. Vormide perspektiivilise koondamise läbi kirjeldub tung avarusse ja valgusse. Realistliku silmaga vaadeldes kirjeldab esitatu ka omalaadselt Toronto linna arengulugu. Kuid et Muikma on rohkem poeet kui arhitekt, ilmneb romantilisest päikeseloojangu kompositsioonist, — ka seal on tänavastruktuurid muutunud materjaalituks vormiks ainult koha ja kauguse defineerimisel.

Jüri Punno, olles silmapaistev kunstnik, kasutab ta ka kaamerat kujutavkunstilise tumeseepialise akvarelli või litograafilise lehe illusiooni loomiseks. See illusioon on väga lähedane Punno akvarellloomingu siluetsete detailidega esiplaanil ning lähidistantsi uduatmosfäärilise õhuperspektiiviga.

Alli Suuralliku must-valged visioonid on kollektsioon momente nähtud siin ja seal alati erksana kaameraga kõndides ning jäädvustades momente linnast, inimestest ja tekstuuridest. Mõnes kompositsioonis tunnetame sümbolismi.

Karin Vagiste huvitavad mitmelaadilised kompositsioonid tunduvad esimesel vaatlusel ilma siduva teemata, kuid peagi ilmneb, et selleks on valgus. Valgus ongi fenomeen millega fotograaf loob ja Vagiste kasutab seda erinevana erikohtades ja -aegadel tema poolt tunnetatud meeleolude kirjeldamiseks. Need meeleolud ei põhine valguse dekoratiivsel, vaid ennem on neis kerge vihje müstilisse ja romantilisse. Eriefektidega on maalilises futurismis võimlejate grupp.

Kahjatsetav on, et näitus oli nii lühiajaline ning huvitavad stiililised ja tehnilised saavutused fotoalal jäid paljudel nägemata. Näitus tõendas veenvalt, et kui kaamera mehaaniliselt registreeriva silma taga on isikupäraselt nägev ideega opereerija, võib resultaat olla täiesti kunstiline.

ABEL LEE

RISTSÕNA Nr. 1083

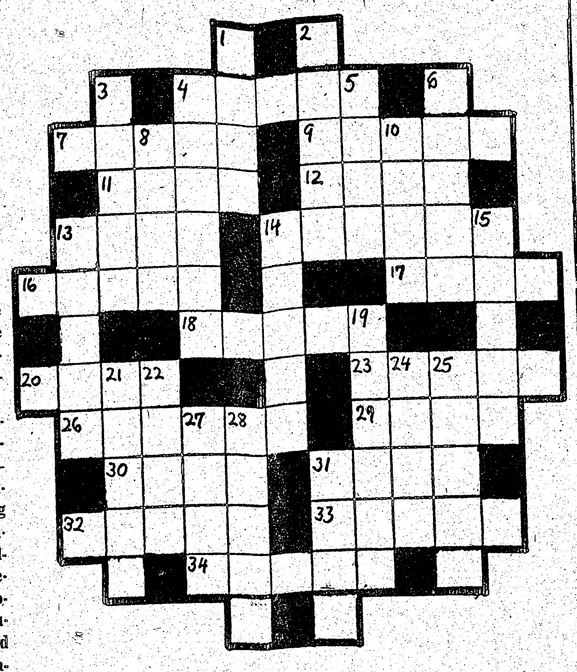

Põikread: 4. Halvasti lõhnav ollus, 7. Kalliskivi, 9. Jõgi Itaalias, 11. Vesiõiduk, 12. Magades, 13. Mänguese, 14. Edenes, kasvas, 16. Riik Aasias, 17. Tegevteenistusest väljas, 18. Lahing Eesti Vabadussõjas, 20. Mehenimi, 23. Endine linn Eestis, 26. Muinasjutuline maa, 29. Hõige, 30. Kuujumalanna, 31. Looma häälitsus, 32. Peidus, varjul, 33. Kuulus prantsuse kunstnik, 34. Tsaari käskkiri.

Püstread: 1. Shotlase riietusese, 2. Malend, 3. Koolipoiss, 4. Egiptuse valitseja minevikus, 5. Pesupesemisel tarvitatud aine, 6. Jõgi Saksamaal, 8. Hinnaline ese, 10. Hästi — ladina keeles, 13. Endine „Vaba Eestlase" toimetaja, 14. . . . leib — meie esivanemate toit, 15. Riik Euroopas, algkeeles, 19. Lõunamaine puuvili, 21. Saabuv, 22. Sugulased, 24. Ind, tuhin, 25. Kuulus prantsuse kunstnik, 27. Sarvloom, 28. Vorm sõnast laskma. 31. Lääge.

Eesti Sihtkapital Kanadas

Annetused, testamendi-pärandused ja mälestusfondid on tulumaksuvabad. Suunake oma annetused noortele ja teistele eesti organisatsioonidele

Eesti Sihtkapital Kanadas

kaudu tulumaksuvaba kviitungi saamiseks. — Eesti Maja, 958 Broadview Ave. Toronto, Ont. M4K 2R6

RISTSÕNA nr. 1082 LAHENDUS

Põikread: 1. Pangaröövi, 7. Alk, 9. Sarnia, 10. Nudi, 11. Hees, 12. Lament, 13. Kaneel, 15. Aser, 16. Ilmarine, 19. Talumees, 21. Ette, 23. Teguri, 24. Argoon, 27. Siga, 28. Ilma, 30. Eneses, 31. Don, 32. Sudermann.

Püstread: 1. Pan, 2. Arukas, 3. Geiser, 4. Roheline, 5. Ösel, 6. Vasara, 7. Anne, 8. Kantselei, 13. Kahtlased, 14. Neil, 17. Mustlane, 18. Istu, 20 Mooses, 21. Egoism, 22. Truman, 25. Glen, 26. Nisu, 29. Aun.

RAAMATUID

MÜÜGIL „VABA EESTLASE" TALITUSES

	Hind $	Saatekulu ¢
EESTI SKAUTLUS VIISKÜMMEND AASTAT	2.—	$1.—
ESTONIAN SCOUTING	3.—	35
Arvo Mägi — EESTI RAHVA AJARAAMAT	26.—	$1.—
Fred Limberg — ISAMAA EEST	18.—	70
EDUARD RÜGA graafik ja maalija	10.—	50
A. Käbin — VAIM JA MULD	5.—	70
Ivar Ivask — ELUKOGU	10.—	$1.—
L. Kaagjärv — AASTAPÜHAD piibliteoloogilisi vaatlusi	7.50	$1.—
Heino Jõe — LUGU KÄBIST, LUGU KÄNNUST	2.—	35
Evald Mänd — AASTATE PÄRAND (kolmas valimik vaimulikke vaatlusi)	8.—	50
TERR KUNGLA JUUBELIALBUM (T.E. Rahvatantsijate Rühm)	15.—	$1.—
Juhan Kangur — VAIM, VÕIM JA VABADUS	7.50	50
Hanno Kompus — KUSTUTAMATA NÄLG KUNSTI JÄRELE	11.—	85
Anna Ahmatova — Marie Under — REEKVIEM	3.50	35
Herbert Michelson — KODUMAALT VÕÕRSILE	10.—	50
Herbert Michelson — SKAUTLIKUL TEEL	3.—	50
Herbert Michelson — NOORSOOTÖÖ RADADEL	3.—	50
Herbert Michelson — EESTI RADADELT	3.—	50
ESTONIAN OFFICIAL GUIDE	5.—	40
Paul Laan — MÕTTELEND — pilte ja peegeldusi	5.—	30
Eduard Krants — LUMELIITLASED (luuletuskogu)	3.—	30
August Kubja — KADUNUD KODUD — mälestused	4.—	30
August Kubja — MÄLESTUSI KODUSAARELT	2.—	30
Ilona Laaman — MIS NEED SIPELGAD (luuletuskogu)	3.—	30
Aarand Roos — JUMALAGA, KARS JA ERZURUM	4.—	30
Ants Vomm — VARJUD (luuletuskogu)	3.—	50
Salme Ekbaum — AJATAR (luuletuskogu)	4.—	30
Leho Lumiste — ALAMUSE ANDRES (biograafiline jutustus kirjanik Oskar Lutsust)	6.65	40
Ants Vomm — RISTSÕNAD I	2.50	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD II	2.25	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD III	2.25	30
Ants Vomm — RISTSÕNAD IV	2.25	30
Ants Vomm — MINU HING (luuletuskogu)	20.—	40
Aarand Roos — JUUTIDE KUNINGAS TALLINNAS	6.—	40
Johan Pitha — RAJUSÕLMED	8.80	40
Urve Karuks — KODAKONDUR (luuletuskogu)	6.—	30
Hannes Oja — KÕPUTUSED ENESES (luuletuskogu)	1.50	30
Hannes Oja — TUNNETE PURDEL (luuletuskogu)	2.75	30
Andres Küng — MIS TOIMUB SOOMES?	14.—	50
Einar Sanden — LOOJANGUL LAHKUMINE TALLINNAST	16.20	50
VARRAKU JUTULEHT — KUS ON NEEME VANAVAARA?	5.—	50

RAAMATUID LASTELE:

KALEVIPOEG (õppe- ja tööraamat lastele)	3.—	50
ÕPETA MIND LUGEMA I (õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	4.—	40
ÕPETA MIND LUGEMA II (õppe- ja tööraamat eelkooliealistele lastele värvitrükis)	5.—	40
EESTI KEELE HARJUTUSTIK I	3.—	50
PIKKE MIKKE — Tuttsaba ja vuttsaba	2.50	50

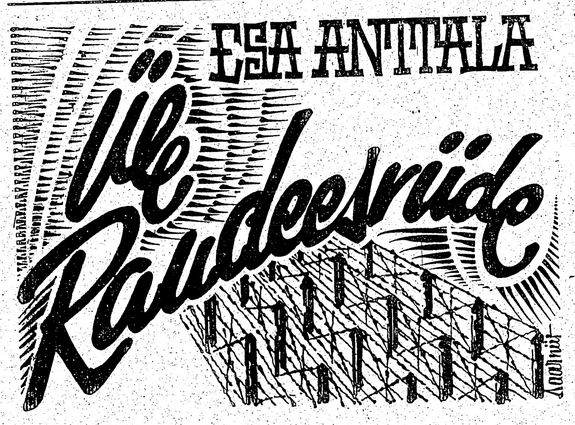

27.

Põgenemist tuli jätkata. Juvonen valis kivistiku nõlvaku lõunaserva, kus liikumine oli märgatavamalt hõlpsam ja nähtavus hea. Kaugel ees tä nägi valguse kajastust ja ta arvas, et seal oli valvurite maja, kuid ta ei tasandanud minekuhoogu. Alles kui maja oli temast vasakul, tugeva 100 m kaugusel, ta peatus varjatud kohta ja jäi ümbrust vaatlema. Udu hakkas tihenema väheseks uduvihmaks. See kergendaks ehk olukorda. Üksik hall nägu sulaks hommikuhallusse, aga teiselt poolt oli temalgi sama raske eraldada paigal olevat valvurit. Püsiv valvepost võis üllatuseks olla otse tema ees ja siis oli kõik hilja. Nähtavus oli sel hetkel nii halb, et ta veel ei näinud ees valvetorni, kuigi teadis täpselt selle asukoha.

Juvonen käis nüüd päris kivistiku serval, mõeldes et vajaduse korral võiks hüpata sinna varjule. Natukese aja pärast ta märkas, et kivistik hakkas suunduma järsult paremale ja ees oli nüüd pikk langev nõlvak, mis viis tuleku suunas. Jälle tuli seisatada ümbruse vaatlemiseks. Ta istus kivi äärde ja võttis taskust ergutustablettide toosi. Nüüd, kui kunagi üldse, olid need tabletid vajalikud, sest peagu nädal kestnud vahetpidamata närvipinge ja väsimus võiksid muuta jõuetuks just sel hetkel, kui tuli pingutada otse elu eest.

Mitte midagi alarmeerivat polnud veel näha ega kuulda. Juvonen tõusis jalgadele.

— Nüüd otsemat teed piirile! otsustas ta ja hakkas liikuma. Ta jõudis lagendiku keskpaika kui paremalt kostis lask. Juvosele tundus, et lasti päris tema kõrvalt. Sammal ja rohututid lendasid hirmutavalt lähedal ja samas kuuldus kõva karjatus: Stoi! ja selle järel ägedaid venekeelseid hüüdeid. Juvonen ei mõistnud muud kui peatumiskäsklust ja püssiluku kõlksatust. Seda kuuldes ta tulistas kaks lasku hääle suunas ja pöördus tagasi oma tulekusuunda. Uut lasku enam ei kuuldunudki, võib-olla tema lasud tabasid õigesse kohta. Nüüd hakkas siiski kuulduma hüüdeid Jäämere suunast ja seal lasti kaks märguande pauku.

— Nüüd siis tsirkus algab! kirus Juvonen jookstes kivistikulist nõlvakut. Uduvõrk kaitses veel tagant ja sealt poolt polnud karta üllatust. Valvurite maja paistis jälle ähmasena ees. Ta jalutas nüüd otse selle poole ja mõtles, et ehk arvavad omaks kui näevad teda tulemas. Jõudes maja lähedale ta märkas väikest laudaputkat ehituse taga. See oli mingisugune kuur ja selle seinas oli koer ketis. Koer hüppas hambad irevil ja katsus end lahti kiskuda nähes Juvost lähedal. Õnneks hästi koolitatud verekoer ei haugu nagu tavaline kutsikas, vaid see katsub ketist end lahti kiskuda ja rünnata võõrast. Juvonen lootis, et kett ei annaks järele, sest hea koera laskmine ei tundunud sobiv mehele, kes ise oli suur koerte sõber. Aga mis siis, kui koer hakkaks lärmama? Juvonen hiilis maja nurgale ja samas sellest mööda teele, millises suunas oli näha vähest taimestikku. Seal ta pääsis varju silmanähtavusest. Samas tuli tal siiski hoida silmad seljataga, sest koer võidakse lahti lasta ja teda üllatavalt rünnata seljatagant. Koolitatud verekoertega ei ole mängimist, need olid ohtlikumad kui tavalised piirivalvurid. Koer oli jäänud siiski vaatlusaluse maja taha milles polnud märgata mingisugust liikumist.

— Magavad kui põrsad põhus, kuigi võõras jalutab õuel, kommenteeris Juvonen. Pöördudes jälle pea minekusuunda, ta nägi oma ees piirivalvurit kel oli veepang käes. Sõdur oli ilmunud teeraja käänaku tagant üllatuslikult Juvose ette. Sõduril olid jalas kalifeipüksid ja särgi pikkune pluuse pükste peal. Tal ei olnud mütsi ja pealegi ta oli paljajalu. Ilmselt oli sõdur naasmas vee toomiselt, kui ta sattus vastamisi Juvosega. Sõdur ehmus ja jäigistus liikumatuks.

— Nüüd tuleb ettevaatlik olla, et see ei heida veepange silmile, nagu Sortavala marjuska heitis omal ajal seened, meenus Juvosele.

Sõdur seisis siiski liikumatuna ja põrnitses Juvose käes olevat ähvardavalt talle suunatud Colti. Ilmselt see sundiski sõdurit paigal seisma. Mehed vaatasid hetkeks teineteist, sest üllatus oli olnud mõlemapoolne. Vähehaaval sõduri huuled hakkasid liikuma, ta avas suugi kui kala kuival, aga ühtki heli ei kuuldunud. Ka Juvonen ei lausunud sõnagi. Nüüd langes sõduril pang käest ja Juvonen vaatas mehele silma, kust paistis hirm ja surmakartus. Juvonen viipas käskivalt valvurite maja suunas. Näis selliselt, et mees oli kaotanud oma liikumisvõime, sest ta seisis jahmununa paigal, nagu mõistmata mida Juvonen selle käeviipega mõtles.

— Hakka kurat liikuma! sähistas Juvonen ja näitas uuesti valvurite maja suunas. Nüüd sõdur mõistis tähendust ja hakkas kangestunud jalgadega näidatud suunas liikuma, kartes muidugi, et iga hetk saab kuuli kuklasse. Juvonen hakkas energiliselt astuma Liinahamari suunas, et viia sõdurit eksiarvamisele, kes kindlasti alarmeeriks koheselt lisaüksusi kohale.

Ka Juvose närvid olid pingul. Ta vilksatas pilgu pidevalt seljataha ja selletõttu juhtuski, et ta märkas end olevat takerdunud alarmitraati. Samuti ta kuulis alarmikellahelinat valvurite maja suunast.

— Nüüd need saatanad peaksid ärkama! mõtles ta vihasena. — Nüüd tuleb kiiresti tegutseda, iga silmapilk on kallis. Siin on varsti kihinat nagu sipelgapesas päikesepaistelisel suvepäeval.

Nüüd ei tundunud enam jalgadelgi viga olevat; võib-olla mõjus sõdurite ligiolu. Igal juhul tundis Juvonen end erguna ja heas vormis.

Juvonen tegi väikse ringi teest idapoolele ja pöördus siis uuesti piiri suunas. Ta jooksis põõsastiku alal valvetornide suunas ja sõdureid ei sattunud enam ta ette. Varsti ta oligi torni juures, aga jälle tuli peatuda, sest tornist kuuldus kõva ja hädaliselt kuulduvat juttu. Valvur rääkis telefoniga. Valvetorni taga oli kitsas lagendik ja aega kaotamata Juvonen libistas end lagendikule, hoides samas silma peal tornis olevail valvureil. Ilmselt jätkas valvur oma kõnet ega vaadanud samaaegselt oma ümber ning Juvonen pääsis üle lageda ja oli kohe heas varju andvais põõsastes.

— Vaata saatan nüüd või oma silmad peast välja, mind sa enam ei näe! irvitas Juvonen. Nüüd ta suunas matka samale künkale, kus oli tulles veetnud päeva. Seal ta nägi elavat liikumist suunas, kus teda oli vasakult tulistatud ja kust tal tuli taanduda valvurite maja juurde. See oligi piisav seks korraks. Ta laskus kiiresti kaljult ja pääsis oja juurde ning hakkas sellest lääne poole jooksma. Peagi ta oli telefoniliinil ja sama teed selle taga. Nüüd ta oligi samal kohal, kust matk oli alanudki. Maastik oli tuttav ja minna oli veel kilomeetri ringis. Nüüd oli põhjust hoogu vähendada ja silmad lahti hoida, et ei tormaks enam piirivalvuritega kokku. Juvonen õli selles kindel, et piirivalvurid ei hüüaks enne peatumiskäsku vaid tulistaksid kohe kuj satuksid peale.

Hääli ja hüüdeid hakkas tagapool kuulduma, aga need kuulдusid nii kaugelt, et neist polnud vaja hoolida. Juvonen pääses soomaastikku, kust oli tulnudki ja nägi, et tema tulekujälgedel oli sügavaks tallatud rada.

Ta ei läinud samale rajale, vaid liikus 60—70 m põhja pool ja hakkas sealt sood ületama. Soo ala oli üsna väike, umbes saja meetri kaugusel oli soo taga juba näha arumaastikku. Nüüd teadis Juvonen, et piirini on veel paarsada meetrit. Jõudes üle soo, ta märkas jälle alarmitraate, mis keerles soo serval. Veel kord tuli binokliga ümbrust vaadelda, et enam ei satuks üllatusi, kuna siiani oli õnnestunud niigi hästi. Aega ei olnud siiski palju raisata, sest tagaajajad võiksid ilmuda nähtavale mil hetkel tahes. Kindlasti nad katsuvad sulgeda piiri ja takistada teda Norrasse tagasi pääsemast. Eesolev maastik näis olevat rahulik. Enne minekut otsustas Juvonen siiski kõigest kiirusest hoolimata jätta kirjaliku hüvastijätu piirivalvureile. Ta rebis lehe oma märkmikust ja kirjutas blokk-kirjadega:

(Järgneb)

ADVOKAADID

ENN ALFRED
ADVOKAAT-NOTAR
Room 1902, Royal Trust Tower
Toronto Dominion Centre
Postiaadress: P.O. 326, Toronto
Ont. (Bay & King) M5K 1K7
Telefon: 869-1777
24-tundi telefoni valveteenistus

TED ROLAND LAAN
advokaat-notar
133 Richmond St. W., Ste 705
Toronto, M5H 2L3
Tel. 364-7072

ADO PARK, Q.C.
RETHERINGTON, FALLIS
&
PARK
Advokaadid-notarid
365 Bay St., Suite 401. 363-4451
Ohtuti 447-2017 või 929-3425

TÕNU TOOME
B.A.Sc., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
Yorkdale Place, 1 Yorkdale Road,
Suite 207
Toronto, Ont. M6A 3A1
Telefon 781-5556, 789-7579,
kodus 489-6709

ANDRES OLVET, LL.B.
Advokaat-notar
Bigelow, Hendy, Shirer & Unkkivi
789 Don Mills Rd.
Tel. 429-3110
kodus 699-2395

TOOMAS ÕUNAPUU
B.A., B.P.E., LL.B.
ADVOKAAT — NOTAR
55 Queen St. East, Ste. 1403
Toronto, Ont. M5C 1R6
Tel. 364-6761

RAAMATUPIDAJAD

JOHN E. SOOSAAR, C.A.
Chartered Accountant
55 University Ave., Ste. 600
Tel. 862-7115
Toronto, Ont. M5J 2H7

RATAS OPTIK
TELEFON 535-6252

247 Danforth Ave., Toronto, Ont. M4K 1N2
Tel. 465-6251

SOOVITAME PRILLE PARIMAS KVALITEEDIS
KÄEKELLADE MÜÜK JA PARANDUSTÖÖD
TÄIDAME KODUMAISEID PRILLIDE RETSEPTE

OPTICAL STUDIO Ltd.
R. SCHMID, saksa optik
Suur valik euroopa prilliraame: Zeiss, Rodenstock, Metzler
Spetsialiseerunud contact lenside alal
1586 BLOOR ST. W. 1 tänav lääne pool Dundas'e subway'd
Tel. 535-6252

Priit Paas

IN MEMORIAM

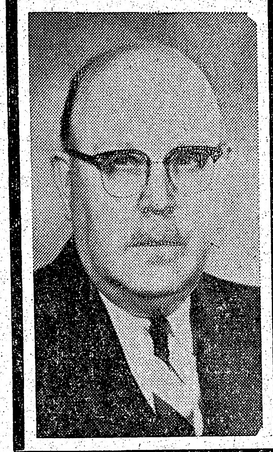

Sel hetkel, kui kreeka mütoloogiast tuntud paadimees asetas oma käe Priit Paasi õlale ning kutsus ta kaasa Styyxi jõe teisele kaldale, istus lahkunu omas kodus tugitoolis ning jälgis TV-s pakutavat maailmaelu. Sealt ta leiti. Seitsmekümne üheksanda eluaasta täissaamisest jäi puudu paar nädalat.

Elu, mis kustus Torontos, algas Harju Riisiperes ning jatkus hiljem sama Loode-Eesti Keila läheduses asuvas Ohtus, kus isa oli kooliõpetajaks. Keila ei olnud Tallinnast kaugel ja poeg pandi Tallinna Gustaf Adolfi Gümnaasiumi. Selle vana ja auväärse minevikuga kooli hoonet hõlmasid linnamüürid ning need kõnelesid elu ja olude muutlikkusest ja ehk ka sellest, et me siia maailma jääme vaid üürikeseks ajaks. Siit võis nooruk saada esimesed virgutused huviks ajaloo ja eriti uskude ajaloo vastu, huvideks, mis teda elu teisel poolel eriti paelusid.

Priit Paas oli juhtivalt kaasas ülemaalise ulatusega ja tõhusa organisatsioonilise alusega koolinoorsooliikumises ja erilise innuga ka rahvuslikult meelestatud skautlikus noorseppade liikumises, millesse hiljem sai aluseks noorkotkaste organisatsioonile.

Keskhariduse lõpetas kadunu Tartus Treffneri Gümnaasiumis. Priit Paas tegi õieti, kui valis arsti elukutse. Olgu siia kirja pandud, et igal arstiks pürgival tuleks enne muud endalt küsida, kas ta armastab oma ligimest nagu iseennast. Seda armastust ja huvi jatkus P. Paasil elu lõpuni. Psühhiaatri paljunõudvale erialale siirdumisel oli üsna kindlasti mõju ta kaasvilistlasel prof. dr. med. L. Puusepal. Priit Paas kuulus akadeemiliselt Üliõpilaselts Concordiasse.

Ülikooli lõpetamise järele asus noor psühhiaater Tallinna ning seal kujunes temast Ühishaigekassa haigla ja Erahaigla psühhiaatrilise ala juhtiv jõud. Tema oli see, kes asus kasutama teraapilist hüpnoosi ja vaimuhaiguste ravimist ravimitega senisest märksa suuremal määral ning ta arstipraktika kõneles ta kui arsti võimeist ja populaarsusest. Isegi Saksa- ja Inglismaalt saabus patsiente.

Teise maailmasõja ajal käsutasid okupatsioonivõimud Eesti sanitaar-koloneli dr. P. Paasi Saksa sõjaväkke diviisi arstiks. Kuramaa kotist päästnuna oli omasuguste sõjavangide psühhiaatriks tuhandeile. Eesti lennuväe traataeda paigutatud abiteenistuslased noored mäletavad teda kui isalikku õpetajat, toetajat ja sõpra.

Enne Inglismaal ja siis Kanadas tulid tal sooritada veelkordsed arstikutse eksamid ja saanud arsti õigused, tõi ka Kanada psühhiaatrilisse praktikasse rea meetodeid ja ravimeid, mis siin varem puudusid. Pikemat aega oli ta siinse kuulsa Penetaguishene vaimuhaigla osakonna juhatajaks ja haigla juhataja asetäitjaks.

Dr. Priit Paas oli see, kes algatas Põhja-Ameerika Eesti Arstide Seltsi loomise ning tema algatusel seati sisse Torontos eesti arstide valvekord, mis kestab tänapäevani. Tema algatusel organiseerusid eesti arstid ülemaailmliselt ning Torontos peetud Eesti Päevadel toimus esmakordselt kõikihõlmav Eesti Arstide Päev.

Erilist huvi avaldas kadunu Torontos toimuva kirikliku elu vastu. Peetri koguduse nõukogu ja selle juhatusega oli ta seotud pikki aastaid ning tema sõna kaalu ja mõju on koguduse elus olnud tunda nii edukail kui vähem edukail aegadel.

Inimesena oli Priit Paas heatahtlik ja sõbralik parimas mõttes. Tema arstlikud teadmised ja kogemused olid põhjalikud ja laialdased. Hea inimesena ja rahvuslasena, tubli arstina ja siira sõbrana on ta andnud palju. Tuhandeil on põhjust talle olla tänulik Kanada mulla alla. Sit tibi terra levis.

kk

KREDIIT & TEIE

Faktid on tasuta

Iga tarbija peaks teadma põhilisi fakte krediidile ostmisel: kuidas seda saada ja kasutada ning kuidas säilitada krediidiusaldust. Te peate ka teadma, mida teha siis kui teile ei anta krediiti või kui te vajate nõuandeid.

Teiste tähtsate teguritena tulevad arvesse: Abielu — kuidas see mõjutab usaldust teie vastu? Teie minevikuregister — kas teil on võimalik seda revideerida ja muuta? Seadused — millised on teie õigused ja kohustused?

Need on ainult mõned üksikute küsimuste kohta, mida käsitatakse tasuta jagatavas broshüüris: "The Facts About Credit and You." (Faktid krediidi ja teie kohta). Oma eksemplari saamiseks kirjutage: "Credit And You", Consumer Information Centre, 555 Yonge St., Toronto, Ont., M7A 2H6. Või helistage (416) 963-1111. Aktsepteeritakse ka kollekt kõnesid.

Nimi

Aadress

Linn või keskus

Provints Kood

Ministry of Consumer and Commercial Relations
Ontario
Gord Walker, Minister
William Davis, Premier
Ontario valitsus — töötab inimeste abistamiseks

50.000 vene liiklusohvrit

N. Liidu statistikas ei anta kunagi kokkuvõtlikke ametlikke andmeid selle kohta, kui palju sureb inimesi liikluses või teistes õnnetustes aasta jooksul. Kui mõnikord esineb statistikat, on see lünklik ja mitme osariigi kohta puuduvad andmed täiesti.

Radio Libertys on uurijad siiski kokku seadnud kõik saadaval olevad andmed ja teinud puuduvate andmete kohta arvestusi olemasolevate andmete põhjal. Nende tulemus näitab 247.000 liiklusõnnetust 1978. õnnetustes sai umbes 48.000 inimest surma.

Võrdluseks toovad uurijad liiklusõnnetuste surmaohvrite arvu USA-st, mis on samal aastal 51.500, kuigi USA-s leidub 6—7 korda nii palju autosid kui N. Liidus.

Sellega seoses on loomulik, et ametivõimud N. Liidus katsuvad varjata liiklusõnnetuste statistikat.

Erna Härm tutvustab kunstiga Eestit

„Columbia Missourian" tõi 31. juuli numbris pika kirjutise fotodega Erna Härmist tema loomingu näituse puhul, mis algas juba aprillis, mis aga Art League soovil pikendati augusti lõpuni, kusjuures Erna Härm on oma loomingut vahetanud, tuues uued maalid näitusele.

Pikendamise ja uue loomingu esitamise puhul on lehe toimetuse liige Maureen Flynn intervjueerinud kunstnikku. Ta märgib, et Erna Härm lõpetas majandusteadlasena Tartu Ülikooli, töötanud büroos, vabal ajal jätkates õpinguid kunstialal ja arendades oma annet, millele tema õpetajad varem olid tähelepanu juhtinud.

Leht märgib ta töötamist Princetoni ülikoolis rahvastiku uurimistöö alal, mille tulemusena Erna Härmi ja kahe tema kaastöötaja poolt ilmus raamat, mis käsitab Vene rahvastikku. Siirdunud puhkepalgale ja asunud abikaasa Richard Härmiga elama Columbiasse, Mo., et olla lähemal tütrele ja lapselastele, jatkas E. Härm kunstialast loomingulist tööl, olles kontaktis Columbuses Art Leaguega, kelle vahendusel näitus toimub. Erna Härm on jutustanud, et ta kasutab peamiselt sini-must-valgeid värve, mis on Eesti, tema päritolumaa lipuvärvid, missugust maad ta armastab, kuigi ta on õnnelik USA-s.

Agronoom Egon Lüdig

IN MEMORIAM

Neid on meie keskel väheseid, kes jõuavad üle 90-ne eluaasta künnise, nagu ligi aasta tagasi jõudis agrn. Egon Lüdig, üks meie vanimaid põllumajandusteadlasi paguluses. 20-dal novembril kustus ka tema elutaht. Sündinud 11. dets. Velise vallas Läänemaal, lõpetas ta Riia Politehnikumi põllumajanduse osakonna. Tulenevalt Esimesest Maailmasõjast, järgnes väljaõpe Peterburgi sõjakoolis, mille lõpetas mereväe leitnandina. Sõja tegevusest võttis osa Mustamere laevastiku koosseisus. E. Vabadussõja ajal teenis E. Lüdig mereväe staabis admiral J. Pitka juhtimisel. 1920-1 aastal rakendus Tallinna mõisate ülemvalitsejana. Linnale kuulusid 9 mõisat ulatuslike põllu- ja metsaaladega. Toimides kogu iseseisvusaja pealinna agraar- ja metsandusalal, kujunes see tema tähelepanuväärseks elutööks kodumaal. Pagulasteekond viis teda koos perekonnaga Saksamaale, sealt Rootsi ja 1950-1 a. Kanadasse. Torontos leidis agrn. E. Lüdig teenistust Ryersoni Politehnilise Instiuudi juures, kus töötas kuni pensioniikka jõudmiseni. Akadeemiliselt kuulub lahkunu Riias asutatud korp! Concordiasse.

Need on korduvalt tähtpäevade puhul kirja pandud elulookised lühiandmed viimse teetähiseni jõudnud teelisest, ulatamata tabama seda vaimukirkust, sammuerksust, humaansust ja läbini elujaatavat hoiakut nagu lähemalseisjad lahkunut tundsid, kuni kõrge eani, kuni lõpuni. Ei kohta just igapäev inimest, kel vana hea kool ja kasvatus kõigis selle positiivseis ilminguis ei ole vaid väline vorm, vaid ühiskonda teeniv ja rikastav sisu. Sellisena mäletavad agronoom E. Lüdigit vaikses leinas ja austuses need, kel temaga olnud kokkupuuteid nii teenistusalaselt kui sõpradena. Lähemaist omakseist leinavad teda abikaas ja pojad perekonnaga.

Rahulikku und pika päeva loojangul!

S. Ekbaum

ARSTID

LEO KANN, D.C.
DOCTOR OF CHIROPRACTIC
212 Dinnick Cr.
Tel. 489-0562

DR. S. BROGOWSKI
OPTOMETRIST (OPTIK)
Tel. 531-4251
412 RONCESVALLES AVE.
AT HOWARD PARK

„VABA EESTLANE" on vabade eestlaste häälekandja

VABA EESTLANE

Ilmub 2 korda nädalas — teisipäeval ja neljapäeval

Neljapäeval, 26. novembril 1981 — Thursday, November 26, 1981

KIREV MAAILM

LONDON — Käbedad astroloogid on juba taevatähtedest välja uurinud, et prints Charles'il ja printsess Dianal saab olema kolm last. Vaatamata suurele armastusele tulevad aga peatselt raskeid tülisid küsimuses, kelle sõna peab jääma peale. Kui Diana („vähk") on küllalt mõistlik, siis võib abielu kulgeda rahulikult, ent kui Diana hakkab printsiga („skorpion") vägikaigast vedema, võib tulla raskeid tülisid, sest „skorpion" ei anna iialgi järele. Tõenäoliselt annab järele Diana, sest abielutülide keerises oleks ju raske saada kolme last, nagu taevatähed ennustavad.

NEW YORK — Inflatsioon viib rahakursi niivõrd alla, et näiteks ametnik, kes saab praegu 10.000 dollarit aastas, hakkab aastal 2050 saama 656.000 dollarit aastas. Summa on ilus, kuid tuleb arvestada, et siis maksab päts leiba $37.50, kohalik telefonikõne $9.50 ja sigaretipakk 6—7 dollarit. Maja, mis praegu maksab $55.000, maksab siis juba 3,4 miljonit. Riiklikul kindlustusel (Social security) olijad hakkavad saama keskmiselt 259.000 dollarit aastas, kirjutab „Moneysworth".

NEW YORK — Armastusromantika harrastamine on inflatsiooni tõttu läinud juba liiga kalliks, kirjutab turuküsimuste ekspert Raymond DeVoe. Küünlavalgusega õhtusöök maksis restoranis 50-ndate aastate algul 18 dollarit, nüüd aga juba keskmiselt 80 dollarit. Tosin pikavarrelisi roose maksis tollal $6, nüüd aga $60. Restorani viiuldaja mängis serenaadi 50-cendise jootraha eest, nüüd nõuab selleks $5. Kõige seetõttu tänapäeva armastajatel ei jää muud üle, kui sosistada: „Your place or mine?"

MIAMI — Oral Robertsi usulise saate asemel kaablitelevisioonikompnii Cocoas, Floridas, andis eksikombel edasi X-ga märgitud saate ehk teiste sõnadega pornograafilise filmi. Rõve film oli TV-s seitse ja pool minutit, siis märgati hirmsat eksitust ja pandi peale Oral Robertsi tund. Kompaniil on selles Florida osas 125.000 abonenti, kuid ainult kuus inimest esitas kaebuse.

NEW YORK — Empire State Buildingu tipus põles läbi lennukeid hoiatav 620-vatine elektripirn. Kuna senine elektrik läks pensionile, oli raske leida meest, kes julgeks minna haakide abil mööda 60 jala kõrgust masti elektrilampi vahetama, pealegi kus kõvas tuulest mast alati tugevasti kõikus. Lõppeks leiti üks 40-a. end. meremees, kes selle ülesande läbi viis.

NEW DELHI — India on teatanud teisest õlileiust kolme nädala jooksul. Uus leid tehti Bengali lahel, kus selle esialgseks toodanguks on 1500 vaati päevas.

NEW YORK — Süüria valitsus ostis 65. tänaval eks-president Nixonilé kuuluva maja 2,6 milj. dollari eest. Nixon maksis selle maja eest mõni aasta tagasi $750.000. Hoonesse asub Süüria ÜN-i saadik oma ametkonnaga.

NEW YORK — Ajakirja „News Week" teatel on N. Venes plaan, hävitada 1982. a. „mitte-produktiivsed" koerad ja kassid. Vastava statistika järele iga koer N. Venes söövat aastas 3000 eest liha. Kui sajad tuhanded koerad ja kassid hävitatakse, võidavat 2,7 biljoni dollari eest liha kokku hoida.

PHOENIX — Keegi ülbe uimastusmürkide vedaja kaebas Arizona osariigi politsei kohtusse, kuna tema pakkide läbiotsimisel oli tegev politseikoer. See olevat põhiseaduse vastane, et kohvrite läbiotsimisel kasutatakse koera. Kohus mõistis politsei tegevuse õigeks, kuna koer ei tuhninud kohvrites, vaid ainult nuusutas kohvri ümber olevat õhku, avastades sel teel uimastusmürkide lõhna.

Uudismaa sünnipäevakingitus

August ja Lia Nurm anntasid 665 dollarit Kotkajärvele

Laupäeval, 21. novembril tähistas abielupaar August ja Lia Nurm Toronto Eesti Majas ühiselt oma sünnipäeva, mis kokku andsid ümarguse arvu — 135. Sünnipäevakutse kaaskirjas oli märgitud, et kui külalised soovivad midagi kaasa tuua, siis võiks see olla rahaline annetus Kotkajärve Uudismaa ostmiseks. Sünnipäevapeo lõpul andsid August ja Lia Nurm Uudismaa toimkonna esimehele üle $665 — üleandmiseks Toronto Eesti Skaudisõprade Seltsi juhatusele.

Sünnipäevalapsed kuuluvad Toronto eestlaskonna aktiivsesse gruppi ja on hästi tuntud laulurahva ning skaudisõprade ringides. Lõbus kutse 135-le sünnipäevale sisaldas erilehel väikese „nõuande" soovitud kingituse kohta.

Meeleoluka pidustuse lõpul Eesti Maja kohvikus toimunud „kingituste avamisel" selgus, et tshekkide ja sularaha näol oli laekunud $665.00.

August Nurm tänas külalisi ja kinkijaid, kes teda nii suuremeelselt austasid ning lisas, et tal on kõik olemas, mis inimesel mõnusaks elamiseks vaja on — sellepärast palus ta kingituse suunata sinna, kus praegu on suur vajadus.

Ta andis ümbriku Uudismaa toimkonna esimehele Heino Jõele, kes noorte ja Toronto Eesti Skaudisõprade Seltsi nimel tänas sünnipäevalapsi esiteks originaalse idee ja teiseks väärtusliku annetuse eest.

August Nurm on Kotkajärvel palju kordi kaasa löönud chitajana.

Tema kaks täiskasvanud last — poeg Erich ja tütar Anne on mõlemad kaasa teinud eesti skaudiliikumises ja on abielus eestlastega. Nüüd on eesti skautluses juba Nurmede kolmas põlv — pojapojad Andres ja Alarik ning tütrepoeg Sven. Eesti ühiskonnal on põhjust uhke olla niisugustele eesti perekondadele, kus rahvuslik ja ühiskondlik mõtlemine on üheks endastmõistetavaks põhimõtteks.

Sügisene tööind Vancouveris

VANCOUVER (VE) — Päikesepaistelised suveilmad on sügisesteks muutunud, päevad on lühikesteks jäänud ja päikekäib järjest madalamalt taevavõlvil. Kõik see aastaaja muudatus on loonud Vancouveri eestlaskonna hulgas üpris suurema innu omavahelisteks kooskäimisteks. On tekkinud uusi üritusi ja uusi algatusi, milledest anname ülevaate alljärgnevas:

15. septembril alustas tegevust Vancouveri Peetri koguduse juures Noortering Paul Piiri juhtimisel. Paul Piir on lõpetanud luterliku noorsootöö juhatajate kursuse Luteri Piibli Koolis, Mission, B.C. Praegu jatkab ta õpinguid Vancouver Community College'is trükitehnika alal. Talle on selged õppiva noorsoo mõttemaailm ja probleemid.

Noorte-ringi tegevus on seatud keskkooli (High School) õpilaste huvi ja võimete tasemele.

Noored kogunevad iga kahe nädala järele.

☆

Uue üritusena alustas õpetaja Thomas Vaga „Koguduse õhtute" korraldamisega. Need on kogudusele olulistel teemadel programmiõhtud, mis on avatud kõigile asjahuvilistele. Esimene „Koguduse õhtu" peeti 25. septembril. Näitamisel oli film „Martin Luter", mis on valminud de Rochemont filmistuudiotes ja mida on esitatud paljudes maailmanurkades. Aruteluga filmi lõpus kujunes see koosviibimine huvitavaks informatsiooniõhtuks luteri kiriku saamise loost. „Koguduse õhtud" on iga kuu viimasel reedel, kell 7 õhtul.

Teine „Koguduse õhtu" peeti 30. oktoobril. Näidati filmi „Reisimuljeid Iisraelist", seletustega õp. T. Vagalt. Filmi oli fotografeerinud ja selle muusika seadnud üks grupi liikmetest, kes möödunud kevadel õp. Thomas Vaga grupis Iisraeli reisist osa võttis. Film oli huvitav, muusika sobiv ja kommentaarid asjakohased.

Pärast filmi oli reisist osavõtjate poolt korraldatud kohvilaud, kus pakuti suupisteid, mida nad Iisraelis olid söönud

ning daamidel oli üll Iisraelist toodud tualetid.

☆

28. septembril tuli kokku kümmekond käsitööhuvilist „Meie Kodusse" ja panid aluse „Käsitöö ringile" Vancouveris. Osavõtjaid oli kaunis palju ning hiljem on huvi veelgi suurenenud. Käiakse koos igal teisel esmaspäeval. Õpetajat kui niisugust ei ole. Kõik on õpetajad ja kõik on õpilased. Igaüks oskab midagi ja saab seda teisele õpetada kui selleks tekib vajadus — nii öeldakse praegu. Ja sellel alusel kooskäimisteks on jatkunud huvi. Peetakse plaani kevadel korraldada käsitöönäitus ja võibolla ka moenäitus. On kuulda, et ka meesisikud mõlgutavad mõtteid ühineda „Käsitöö ringiga". Ja miks ka mitte? Isegi mõned kuningad on käsitööd teinud.

☆

„Meie Kodu" saab väliselt teise näo, kui õue poolt vaadata. Praegu on käimas kibe ehitustöö. Peetri kogudus püstitab kiriku maale juurdeehituse, eesmärgiga anda luteri õpetajale kantseleiruumi kiriku jurde. Eelarves oli selle jaoks ette nähtud $30.000 ja loodetakse selle summaga hakkama saada. „Ehitus oleks juba ammu valmis," ütleb Rudolf Olljum, kes on töö tegelik teostaja ja materjalide muretseja, „kui oleksime linnavalitsusest ehitusloa varem kätte saanud." Nüüd on ilmad kurjaks muutunud, kuid töö käib sellele vaatamata edasi. Jõuluks loodetakse uus ruum valmis saada. Õpetaja T. Vaga on ka ise innuga asja juures. Varahommikul oli ta kohal, et tänupalvet teha ettevõtte heaks kordaminekuks ja hiljem tuli ta kuuma kohviga, et märjaks saanud töötegijaid kostitada.

Kui sul on mõtted peas valmis ja sa need välja ütled, siis jääb pea tühjaks. Ja läheb aega, enne kui valmistad uusi.

Arvo Valton

Õpetajate Ühingult auhindu kirjandite võistluseks

Pühapäeval, 15. nov. toimus Eesti Majas Eesti Õpetajate Ühing Kanadas aastapeakoosolek sellele järgneva koosviibimisega. Koosolekust võttis osa kuni 30 õpetajat, nende hulgas paar-kolm praegust kutselist õpetajat kanada koolides. Koosolekut juhatas E. Marten, protokollis Endla Komi.

Ühingu esimees Hella Leivat andis ühingu möödunud aasta tegevusaruande, kus peamine ülesanne oli eesti ajalehe juures noortelehekülje väljaandmine. Tänavu on eesti keele ja kooli aasta puhul korraldamisel noortele kirjandite võistlus, milleks Eesti Õpetajate Ühing Kanadas on andnud auhindadeks $100.

Tehti teatavaks, et Rootsis on ilmumas uus õpik ja tööraamat algkooli 4. klassile, mille koostamisel on Toronto õpetajad palju kaasa aidanud. Kassaaruande esitas laekur Anne Saks. Tulevikukavadest rääkides otsustati osa võtta ESTO-84 pidustusest.

Valimisel valiti senine juhatus tagasi, kus esimeheks Hella Leivat, abiesimeheks Ilve Vaikla, sekretäriks Endla Komi, laekuriks Anne Saks ja juhatuse liikmeks Valeria Kotkas, juhatusliikme kandidaadiks Elfriede Kuusk. Revisjonikomisjoni E. Marten ja H. Ründva.

Koosolekule järgnes kunstnik Abel Lee ettekanne kunsti ajaloost alates eelajaloolisest ajast kuni impressionismini. Huvitavat ettekannet täiendas lektor diapositiividega.

Hamiltoni uudiseid

Tavakohane kiriku perekonnaõhtu kohvilaua ja loteriiga toimus Hamiltonis 8. nov. peale jumalateenistust all ruumis. Õhtu avas naisringi abi-esinaine pr. Kaasik, soovides mõnusat koosviibimist ja loteriiõnne. Loteriilauad olid nobedad naisringi daamid maitsekalt üles seadnud, samuti dollariliste loosside rikkalik laud, eriti käsitööde osas, meelitasid kohe ka ostjaid ning peagi olid loosid müüdud ja õnnelikke võitjaid nii noorte kui ka vanemate keskel.

Samas oli pr. Kao keraamikatööde laud üles seatud, mida hulgaliselt imetleti ja esemeid jõulukingitusteks kaasa viidi.

☆

29. nov. kohe pärast jumalateenistust toimub kiriku all ruumis Vabadusvõitluse nädala koosviibimine kõne ja muude päevakohaste ettekannetega. Õhtu toimub H.E. Võitlejate Ühingu ja Pensionäride Klubi ühisel korraldusel koos kohvilauaga. Kõik teretulnud!

☆

Pühap., 6. dets. kell 11 leiab aset kirikla uute ruumide õnnistamise talitus. Teenib abipraost T. Nõmmik, sõnavõtud kiriku nõukogu esimees V. Riimandilt ja H.E. Pensionäride Klubi esinaiselt H. Kleinerilt. Klaveril noor kunstnik Tiiu Haamer. Loodetakse rohket koguduseliikmete osavõttu.

Velle veste

Kosmilised jõud ja 1982 (1)

Iga aasta, mis veereb lõpule, kergitab meis uudishimu teadasaamiseks: Mis ootab meid ees tuleval aastal?

Aeg on niikaugel, et tahes-tahtmata küsime jälle sedasama küsimust. Pole vaja prohveti pilku, ega selgeltnägija silma, ennustuseks, et poliitilised ja sõjalised probleemid muutuvad aina keerulisemaks; majanduslikud- ja sotsiaalolud aina pigistavamaks; inimesed aina närvilisemaks ja rahutumaks. Kui kõik aga piirduks vaid sellega! Siis pakuks nagu väikest lohutust öelda, et see kõik on tulenenud inimestest endist! Sest, „kuidas külv, nõnda lõikus"!

Kuid on asju, kus me viletsakesed ei saa sõnakestki kaasarääkida, ega midagi äratea, kuigi kõik näib minevat viltu.

Seda kogeme siis, kui maakera, selle ilmastik ja õnnetused, ning hädad on nägemata kosmiliste jõudude otsustada . . .

Paistab, et just sellisele tumedale kogemusele läheme 1982. aastal vastu — ilmse paratamatusega, kus maailma-ruumi müstilistena näivad jõud oma tumedate varjudega saavad mähkima maakera ja selle inimesed halbaennustavamalt, kui kunagi varem 179 aasta kestel — võib olla, koguni viimase 300 aasta kestel! . . .

Pangem tähele: See pole mitte astroloogide ennustus, kellede tarkus baseerub tähtede mõjule individuaal-eludes. See on respekteeritud maailma-ruumi teadlaste, astrofüüsikute ja ilmastiku-uurijate hoiatus! Nende hoiatus, kes jälgivad päikese „elu", planeetide liikumist, ning kliimaliste-ilmastikuliste tingimuste kujunemist ja selle tagajärgi.

☆

Kas pole me kõik märganud, et viimastel aegadel maakera ilmastikus oleks nagu midagi korrast ära?

Drastilised muutused ja ettenägemata kontrastid temperatuuris ja sademetes, mis väljaspool „tavalist" ja „normaalset", on igapäevasteks üllatusteks, ning sageli ühendatud ulatuslike kahjudega.

Neile lisanduvad omakorda — kas ilmastikuga seosesolevalt, või mingist tundmata algpõhjusest vallandatud loodus-katastroofid, kord siin, kord teises maakera osas.

Põhjuste leidjaid on mitmesuguseid. Fundamentalistlikud piiblisõprad on agarad meenutama prohvetlikke ennustusi „viimaste päevade" saabumisest. Teised, kas naljatades, või tõsiselt, leiavad süüdi olevat astronautide kuule, ning rakettide ja satelliitide maailma-ruumi saatmise. (Muide, praegu arvatakse ümber maakera tiirutavaid inimeste tehtud „esemeid" umbes 4600-le, neli-viiendikku neist tükkidena-jäätmetena). Kolmandad kinnitavad, et müstilised olevused teistest sfääridest oma UFO-dega („lendavate alustassidega"), kas teadmata, või pahatahtlikult, teevad maakeral elamise vähehaaval talumatuks!

Tõsisemalt ja teadlikumalt mõtlevad ühinevad aga entusiastlikult ekoloogide väitega, et süüdi on INIMENE, kes oma tehnoloogiaga on ise keetnud kogu supi ja keedab seda aina innukamalt edasi.

Autodest, lennukeist ja tehaseist paisatakse iga tund miljoneid tonne mürgiseid gaase atmosfääri, rikkudes selle koosseisu, ning tekitades vähehaaval aina pakseneva, isoleeriva katte-vaiba ümber maakera, mõjustades sellele saabuvate päikesekiirte hulka ja iseloomu.

Asjatundjate andmete järele on näiteks viimase 100 aasta jooksul söehappe gaasi hulk atmosfääris suurenenud 20%. Arvatakse, et järgneva 50—100 aasta pärast see hulk kahekordistub.

Kuid see on vaid tumeneva olukorra üks aspekte. Meid aga huvitab, nagu pealkirjas märgitud — milliste KOSMILISTE jõududega peame arvestama 1982. aastal ja mis need meile võivad tuua? Vastus võiks olla üsna lühike: Päikese „tegevusega" ja planeetide positsiooniga mõlemad ennustavad rahutuid ja varjuderikkaid aegu ees.

☆

Päike, mis on vaid üks keskmise suurusega täht, teiste miljonite seas, meie Linnutee tähekogus (mis aga vabalt võib mahutada umbes miljon maakera oma sisse) pole, vastupidi sellele, mida kaua aega võeti kui endastmõistetavat, kaugeltki stabiilne täht, ega „usaldusväärne" kuumuse ja valguse allikas! Sellepärast päikest võetakse kui „varieeruvat" tähte. Ta on peagu alaliselt värisev, pulsseeriv, mille dünaamilist muutlikkust ei saa palju ettearvestada. Teadlaste tähelepanekute järgi ainult n.n. „päikese-plekkide" perioodiline suurenemine kordub iga 11 aasta järele. Viimased on ühendatud määratute, pimestavate gaasiplahvatustega (samasugused, kui hüdrogeen-pommide oma maakeral) mis paiskuvad tuhandeid miile päikese pinnalt maailma-ruumi, mõjutades maakeral ilmastikku, raadioühendusi, radiatsiooni inimestele (eriti lennuliinidel ja maakera pooluste piirkonnis) j.n.e.

Viimane tsükkel päikese suurenevas aktiivsuses, „plekkide" suurenemises ja plahvatuste ulatuses, algas 1978. aasta lõpul, ning 1982. aastal on see jõudmas oma haripunkti.

Müstilistena näivate „päikese-plekkide" ja „päikese tormide" perioodil on mõjud otsekohe tunda niihästi maakeral, kui ka meie kaasplaneetidel. Olles oma orbiidis teatavasti päikesest 3-as planeet (Merkuri ja Veenuse järele), saab maakera päikese „tegevuse" mõjusid tunda rohkem, kui sellest (ja meist) kaugemal asuvad, kuid samasse päikese-süsteemi kuuluvad naabrid.

See pole veel kõik! 1982. aastal jõuab maailm veel ühe teise kosmilise tsükli kõrgpunkti. See on hoopis harukordsem. Ning kombineerituna päikese tormidega, võib see tuua tõsiselt musti päevi meie haprale eluasemele kosmose suureskaalalises draamas.

SOBIVAID JÕULUKINKE

● PEWTER ● HÕBEEHTED ● ROOSTEVABA ESEMED
● KLAAS ● KRISTALL ● LAMBID ● KÜÜNLAD
● SERVIISID ● KÖÖGITARBED
● JÕULULINAD, -LINIKUD, -DEKORATSIOONID jm.

THE SCANDINAVIAN SHOPPE
279 Danforth Ave., Toronto, Ont. M4K 1N2
Tel. 469-3886
Omanikud eestlased

DAAMIDE NAHKTUHVLEID, laialiistulised, konts 5 sm., kinnise tallaga, lahtise kanna ja ninaga — beeshid, pruunid, mustad, hind $30.—

LAIALIISTULISED MUSTAD KINGAD shevroonahast, nahkvoodri ja tallaga, konts 4 sm. hind $75.—

DAAMIDE KINGI HINNAALANDUSEGA — Pärastlõuna sandalette saadaval ka suurtes suurustes — 9, 10, 11 — mustad pruunid, beeshid ja tumesinised, konts 6½ sm.

Väiksel hulgal laste murdmaa-saapaid, hind $23.—

FINN FASHION SHOES
773 Mt. Pleasant Rd., Toronto M4S 2N4 — Tel. 487-4085
Avatud: esmasp. suletud, teisip.-reedeni 10—6, laup., 10—5

Nalja

Ühes Sofia trammis küsib äkki keegi kõva häälega:

„Kas keegi teab, mis vahe on päikese ja juustu vahel?"

Keegi sõitjatest ei vasta ja nii vastab küsija ise:

„Vahe seisneb selles, et päike kaob läände ja juust itta."

Seepeale keegi tundmatu mees müksab küsijat ja näitab politseitunnistust:

„Kas tead, mis vahe on sinu ja trammi vahel?"

„Ei tea."

„Vaat, tramm sõidab edasi, aga sina tuled minuga juba järgmises peatuses maha ja hakkad KGB-s küsimustele vastama."